

V Bruselu dne 24.10.2023
COM(2023) 650 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Zpráva o stavu energetické unie 2023

(podle nařízení (EU) 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu)

{SWD(2023) 646 final}

ÚVOD A HLAVNÍ BODY

V loňském roce, právě když se svět začal vzpamatovávat z hospodářské krize vyvolané celosvětovou pandemií, čelila Evropská unie (EU) jedné z největších výzev od svého založení, kdy na našem kontinentu propukla válka a nastala nejhorší světová energetická krize za poslední desetiletí. Ukrajina se stala terčem neoprávněného a nevyprovokovaného vojenského útoku a Rusko použilo dodávky energií jako zbraň s cílem narušit dodávky fosilních paliv do Evropy, a tím poškodit naše hospodářství.

Bylo třeba přijmout opatření k úsporám energie, diverzifikovat naše dodávky energie a urychlit přechod na čistou energii, a tím co nejdříve snížit závislost na dovozu fosilních paliv z Ruska. EU a jejích dvacet sedm členských států podniklo rázné, rozhodné a jednotné kroky. Komise navrhla **plán REPowerEU**, který byl v průběhu roku doprovázen několika **mimořádnými legislativními opatřeními**, jež byla rychle přijata. Společně jako EU jsme dokázali zabránit přerušení dodávek energie, podařilo se nám zmírnit tlak na energetické trhy a zvýšili jsme dodávky čisté energie z obnovitelných zdrojů. V květnu 2023 vyrobila EU poprvé v historii více elektřiny z větrné a solární energie než z fosilních paliv.

Stručně řečeno, **EU se podařilo vyhnout nejhorší energetické krizi**. Zároveň **jsme krizi využili k tomu, abychom posílili náš cíl urychlit přechod na čistou energii**, který je zaměřen na to, aby se Evropa do roku 2050 stala prvním klimaticky neutrálním kontinentem. **Zelená dohoda pro Evropu**, která je odpovědí EU **na výzvu plynoucí z minulosti**¹², je nyní nejen klimatickým imperativem a evropskou strategií růstu, ale také nutností z hlediska energetické bezpečnosti a autonomie EU. Zelená nová dohoda pro Evropu se stala ústředním prvkem naší celkové hospodářské strategie a klíčovým faktorem růstu a konkurenceschopnosti.

Nejhorší dopady krize jsou sice již za námi, ale není žádný důvod pro přehnanou spokojenost. Energetické trhy zůstávají i nadále zranitelné, dotace na fosilní paliva se během krize zvýšily, inflace je stále vysoká, naši kritickou infrastrukturu je třeba chránit, a to i před sabotážemi, a z dopadu krize je patrné riziko závislosti na nespolehlivých zdrojích. Z dlouhodobého hlediska musí EU i nadále zajišťovat cenově dostupnou, spolehlivou a přístupnou energii pro domácnosti a posilovat průmyslovou a hospodářskou konkurenceschopnost svého průmyslu a hospodářství, aby zůstala hlavním globálním hráčem. Energetická krize a narušení dodavatelského řetězce v posledních dvou letech ukazují, jak důležité je zvýšit výrobní kapacitu průmyslu pro nulové čisté emise v EU a posílit jeho konkurenceschopnost. V rámci aktu o průmyslu pro nulové čisté emise³ Komise navrhla důležité reformy pro zvýšení výrobní kapacity v EU, které by měly být doplněny opatřeními na lepší ochranu našeho průmyslu před narušením trhu ze strany zemí mimo EU. Silný evropský průmysl čistých technologií má pro budoucnost EU klíčový význam.

Výroční **zpráva o stavu energetické unie** je spolu s doprovodnými zprávami důležitým nástrojem pro **hodnocení pokroku EU při plnění cílů energetické unie**⁴ a **přechodu na čistou energii** v souladu s cíli v oblasti energetiky a klimatu. Letošní zpráva se ohlíží za tím, **jak EU reagovala na bezprecedentní krize a výzvy** během mandátu současné Komise, a **zamýšlí se nad výzvami, které přetrvávají**.

¹ [Projev předsedkyně Komise von der Leyenové o stavu Unie v roce 2023](#).

² Viz Investiční plán Zelené dohody pro Evropu – COM(2020) 21.

³ COM(2023) 161 final.

⁴ Energetická unie podporuje přechod na čistou energii, neboť v rámci soudržného a integrovaného přístupu sjednocuje všechny aspekty energetické politiky. Energetická unie je založena na pěti rozměrech: 1) bezpečnost, solidarita a důvěra; 2) plně integrovaný vnitřní trh s energií; 3) energetická účinnost; 4) opatření v oblasti klimatu a dekarbonizace hospodářství a 5) výzkum, inovace a konkurenceschopnost.

Zpráva se skládá ze tří částí. První část popisuje způsob, jakým způsobem vysoké ambice v oblasti klimatu a životního prostředí v rámci evropské zelené dohody poskytl základ pro strategii reakce na krizi EU a strategie pro růst a konkurenceschopnost. Druhá část analyzuje současný stav provádění energetické unie ve všech jejích pěti rozměrech na základě posouzení **zpráv o pokroku členských států při plnění jejich vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu** provedeného Komisí. Poslední část poukazuje na budoucí výzvy pro energetický systém a energetickou politiku EU.

Spolu s touto zprávou se zveřejňuje soubor níže uvedených **doprovodných zpráv**. Ty poskytují podrobnější hodnocení pokroku při provádění iniciativ energetické unie v pěti dimenzích a přechodu na čistou energii.

- **Hodnocení pokroku při plnění cílů energetické unie a opatření v oblasti klimatu**⁵⁶
- **Zpráva o pokroku v oblasti konkurenceschopnosti z roku 2023**⁷
- Zpráva o **udržitelnosti bioenergie** podle nařízení (EU) 2018/1999⁸
- Zpráva o **renovaci vnitrostátního fondu vnitrostátního fondu obytných a nebytových budov a budov s téměř nulovou spotřebou energie** podle nařízení (EU) 2018/1999⁹
- Zpráva o **provádění směrnice o elektrické energii** EU/2019/944¹⁰
- Zpráva o **energetických dotacích v Evropě 2023**¹¹
- **Zpráva o pokroku při provádění opatření v oblasti klimatu**¹²
- Zpráva o **fungování trhu s uhlíkem 2022**¹³
- Zpráva o **jakosti benzínu a motorové nafty používaných v silniční dopravě**¹⁴
- Zpráva o **provádění směrnice 2009/31/ES o geologickém ukládání oxidu uhličitého**¹⁵

⁵ Každý členský stát podává Komisi každé dva roky zprávu o stavu provádění svého vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu prostřednictvím integrované vnitrostátní zprávy o pokroku v oblasti energetiky a klimatu, která zahrnuje všech pět rozměrů energetické unie. Tam, kde je to možné, se při podávání zpráv a hodnocení využívají srovnatelné energetické statistiky. V důsledku toho se nejnovější konsolidované údaje v některých oblastech vztahují k roku 2021 nebo 2022. Údaje, jejichž sběr byl ukončen v roce 2021, neodrážejí skutečnost, že mnoho členských států od začátku ruské agresivní války proti Ukrajině výraznou měrou upustilo od dovozu fosilních paliv z Ruska.

⁶ Pracovní dokument útvarů Komise SWD(2023) 646.

⁷ Pracovní dokument útvarů Komise COM(2023) 652.

⁸ Příloha I sdělení COM(2023) 650

⁹ Příloha II sdělení COM(2023) 650

¹⁰ Příloha III sdělení COM(2023) 650

¹¹ COM(2023) 651

¹² COM(2023) 653

¹³ COM(2023) 654 (bude přijato dne 31. října 2023)

¹⁴ COM(2023) 655

¹⁵ COM(2023) 657

Stav energetické unie – nejvýznamnější úspěchy v roce 2023

- **EU rychle diverzifikovala svůj dovoz energie z Ruska**, což v konečném důsledku zajistilo její energetickou bezpečnost. **Energetická platforma EU** přispěla k cílům diverzifikace EU prostřednictvím **mechanismu agregace poptávky**. Do října 2023 byla úspěšně realizována tři kola výběrových řízení s celkovou poptávkou v objemu 44,75 miliardy metrů krychlových (m³), přičemž objem nabídek na dodávky v této souvislosti činí 52 miliard m³.
- **Celkový dovoz ruského plynu klesl na přibližně 80 miliard m³ v roce 2022 a na odhadovaných¹⁶ 40–45 miliard m³ v roce 2023**, zatímco před krizí to bylo 155 miliard m³ ročně.
- Aby EU nahradila snížený dovoz z Ruska, **rozšířila dovoz zemního plynu a LNG z Norska a USA**. Zatímco dovoz ruského zkapalněného zemního plynu (LNG) se zvýšil, celkový podíl ruského plynu (LNG a zemního plynu z plynovodů) na celkovém dovozu plynu do EU klesl z 45 % až 50 % v době před krizí na 15 % a podíl ruského plynu z plynovodů se od ledna 2023 snížil na méně než 10 %.
- EU rovněž rozšířila **globální úsilí o podporu zvyšování a snižování emisí metanu**, a to jak v rámci opatření v oblasti klimatu, tak v rámci podpory energetické bezpečnosti. Zkoumání systémů založených na principu „vy shromažďujete – my odebíráme“ zvyšuje dostupnost dodávek plynu pro EU a světový trh.
- **EU a její energeticky náročný průmysl snížily svou poptávku po energii** ve srovnání s úrovní před krizí COVID-19, mimo jiné prostřednictvím úspor plynu, které ve srovnání s předchozími pěti lety dosáhly více než 18 %¹⁷. Současně EU před zimou 2022/2023 **naplnila svá zařízení na skladování plynu až na úroveň 95 %**, a zabránila tak přerušení dodávek energie. EU rovněž dosáhla svého cíle, aby zařízení na skladování plynu byla dne 18. srpna, tedy více než dva měsíce před lhůtou stanovenou na 1. listopad 2023, naplněna z 90 %.
- EU urychlila instalaci kapacit na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a vyráběla stále větší množství elektřiny z obnovitelných zdrojů. V roce 2022 bylo vyrobeno 39 % elektřiny z obnovitelných zdrojů a v květnu 2023 výroba elektřiny z větrné a sluneční energie poprvé **překonala celkovou výrobu elektřiny z fosilních zdrojů¹⁸**. .. Rok 2022 byl rekordním rokem, pokud jde o **instalovanou novou kapacitu fotovoltaických elektráren (41 GW)**, což je o 60 % více než v roce 2021 (26 GW). Podobných výsledků bylo dosaženo i v případě **kapacity větrné energie na pevnině a na moři** (instalovaná kapacita byla o 45 % vyšší než v roce 2021), a to i díky zrychleným postupům udělování povolení.
- **EU schválila vyšší cíle v oblasti přechodu na čistou energii** v souladu s plánem REPowerEU a Zelenou dohodou pro Evropu. Spolunormotvůrci se shodli na cíli, aby **podíl obnovitelných zdrojů na skladbě zdrojů energie v EU do roku 2030 představoval 42,5 %**, s ambicí dosáhnout podílu ve výši 45 %, a na cíli do roku 2030 **snížit konečnou spotřebu energie na úrovni EU o 11,7 %** ve srovnání s odhady v referenčním scénáři z roku 2020.
- Výsledkem stávajících právních předpisů EU v oblasti klimatu a energetiky **je snížení emisí skleníkových plynů v EU ve srovnání s rokem 1990 o 32,5 %**, zatímco ekonomika EU ve stejném období vzrostla přibližně o 67 %, a růst se tak oddělil od emisí.
- V březnu 2023 Komise navrhla **cílenou reformu uspořádání trhu s elektřinou a nařízení o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií**. Navrhovaná ustanovení mají za

¹⁶ Současná výše dovozu ruského plynu v období od ledna do srpna 2023 dosahuje 28 miliard m³.

¹⁷ Pětiletý průměr ve srovnání se spotřebou plynu v období od srpna 2022 do srpna 2023.

¹⁸ [Výroba fosilních paliv v EU je rekordně nízká, neboť poptávka klesá | Ember \(ember-climate.org\)](https://ember-climate.org).

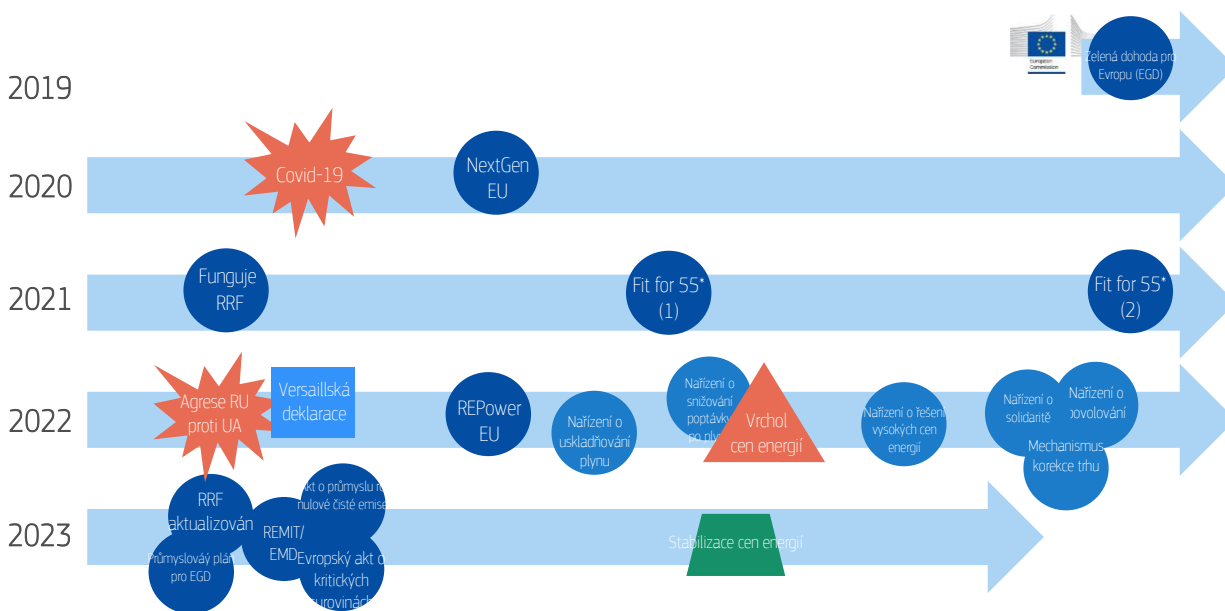
cíl zajistit, aby byl průmysl EU čistý a konkurenceschopný, a zahrnují strukturální opatření k posílení a ochraně spotřebitelů a ke snížení dominantního vlivu plynu na cenu elektřiny. Navrhovaná reforma podpoří konkurenceschopné trhy a transparentní stanovování cen, a umožní tak dosáhnout toho, aby se energetický systém EU slučoval s dekarbonizovaným hospodářstvím.

- *Současně s těmito zásahy byla zavedena podpůrná opatření, jejichž cílem bylo **poskytnout domácnostem a podnikům úlevu od vysokých cen energií**. Tato opatření úspěšně zmírnila dopady energetické krize na životní náklady. Počet osob postižených energetickou chudobou se sice v celé EU zvýšil o 10,7 milionu, ale bez politických zásahů byl by tento nárůst ještě výraznější.*
- ***Komise podpořila členské státy v optimalizaci využívání naší plynárenské infrastruktury**. V uplynulých měsících dosáhla EU významného pokroku v oblasti diverzifikace dodávek energie a posílení stávající infrastruktury zemního plynu pomocí plynovodů, např. tzv. baltského plynovodu, polsko-slovenského plynovodu, propojení mezi Řeckem a Bulharskem, které umožňuje reverzní tok mezi Francií a Německem, a terminálů LNG, např. v Německu, Itálii a Finsku.*
- *Krátce po ruské invazi na Ukrajinu, dne 16. března 2022, **EU synchronizovala ukrajinskou a moldavskou elektrickou síť s evropskou kontinentální sítí**, což představovalo historický milník. V létě 2022 byly zahájeny obchodní výměny elektrické energie. Pobaltské státy se dohodly, že do února 2025 urychlí synchronizaci svých sítí s kontinentální evropskou sítí.*
- *V lednu 2023 se členské státy dohodly na **nezávazných cílech pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů na moři do roku 2050**, s průběžnými cíli pro roky 2030 a 2040, v každé z pěti mořských oblastí EU. Nové cíle pro rok 2030 jsou téměř dvakrát vyšší než cíl 61 GW stanovený ve strategii Komise pro rok 2020. To znamená, že do konce tohoto desetiletí by měla být instalována celková kapacita výroby energie z obnovitelných zdrojů na moři o výkonu přibližně 111 GW a v souladu se strategií EU pro energii z obnovitelných zdrojů na moři by měla do poloviny století vzrůst na přibližně 317 GW.*
- *V květnu 2023 vydala Komise v rámci evropského semestru **doporučení pro jednotlivé země** týkající se ekologické transformace, která jsou určena všem členským státům a zaměřují se zejména na obnovitelné zdroje energie, energetickou infrastrukturu a energetickou účinnost.*
- *Provádění **Nástroje pro oživení a odolnost** je v plném proudu. Ze 705 milníků a cílů, které byly dosud uspokojivě splněny, přispívá 261 splněných milníků a cílů k dosažení cíle v oblasti klimatu. Od 1. března 2022 bylo největšího pokroku dosaženo v těchto oblastech politiky: energetická účinnost, udržitelná mobilita a energie z obnovitelných zdrojů a sítě. Celkový odhadovaný příspěvek 27 národních plánů pro oživení a odolnost v oblasti klimatu činí 254 miliard EUR, což je 50 % jejich celkového přidělu prostředků.*
- *V únoru 2023 přijala EU **pozměněné nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost**, které poskytuje dodatečné finanční prostředky (až do výše 166 miliard EUR) na investice a reformy, které povedou k dosažení cílů plánu REPowerEU.*
- *Je třeba poznamenat, že z **hodnocení pokroku dosaženého členskými státy v oblasti provádění jejich vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu předložených v roce 2019**, které bylo poprvé provedeno v roce 2023, vyplývá, že k tomu, aby byly splněny zvýšené cíle EU pro rok 2030 a aby bylo zajištěno dosažení klimatické neutrality do roku 2050, je stále třeba vyvíjet značné úsilí v oblasti ambicí a provádění.*

1. ZELENÁ DOHODA PRO EVROPU JAKO STRATEGIE RŮSTU A REAKCE NA KRIZI: NA CESTĚ KE KLIMATICKÉ NEUTRALITĚ

1.1 Zelená dohoda pro Evropu a energetická unie: rekapitulace a pohled do období po krizích

Energetika hraje klíčovou roli už od počátků evropské integrace. V roce 1952 vytvořilo Evropské společenství uhlí a oceli, předchůdce EU, jednotný trh s uhlím a ocelí, na kterém se v té době shromažďoval hlavní zdroj energie. O několik let později byl spolu s Římskou smlouvou (1957) založen Euratom, jehož cílem bylo vytvořit společný trh pro rozvoj mírového využití atomové energie. V 90. letech 20. století obnovitelné zdroje energie vstoupila do evropské agendy spolu s prvními orientačními cíli. Lisabonská smlouva (2007) zakotvila ve smlouvách EU energetickou politiku jako pravomoc sdílenou mezi členskými státy a EU. Od té doby její význam neustále roste, což se projevuje i v současné agendě Komise.

Obrázek 1: Časová osa od zahájení činnosti současné Komise¹⁹

Krátce po svém nástupu do funkce vyhlásila prezidentka von der Leyenová **Zelenou dohodu pro Evropu**²⁰ jako zastřešující politickou prioritu. Komise se zavázala řešit problémy v oblasti energetiky, klimatu a životního prostředí a dosáhnout klimatické neutrality do roku 2050, a to v souladu s Pařížskou dohodou. **Evropský právní rámec pro klima**²¹ stanovil, že hospodářství EU by mělo do roku 2030 snížit emise skleníkových plynů (GHG) nejméně o 55 % ve srovnání s rokem 1990, a požaduje, aby se EU do roku 2050 stala klimaticky neutrální. To vyžaduje transformaci EU ve společnost, která chrání svůj přírodní kapitál a má moderní, konkurenceschopné hospodářství, které účinně využívá zdroje a je založeno na čisté energii.

¹⁹První návrhy v rámci balíčku „fit for 55“ zahrnovaly směrnici o obnovitelných zdrojích energie, směrnici o energetické účinnosti, směrnici o zdanění energie a Sociální klimatický fond; druhý balíček návrhů „fit for 55“ zahrnoval směrnici o energetické náročnosti budov a balíček opatření pro trh s vodíkem a dekarbonizovaným plynem.

²⁰ COM(2019) 640 final.

²¹ Nařízení (EU) 2021/1119.

Pro dosažení tohoto cíle hraje zásadní roli transformace energetického systému, neboť výroba a využívání energie se podílí na emisích skleníkových plynů v EU více než 75 %. **Energetická unie** podporuje přechod na čistou energii, neboť v rámci soudržného a integrovaného přístupu sjednocuje všechny aspekty energetické politiky. Energetická unie je založena na pěti rozměrech: 1) bezpečnost, solidarita a důvěra; 2) plně integrovaný vnitřní trh s energií; 3) energetická účinnost; 4) opatření v oblasti klimatu a dekarbonizace hospodářství a 5) výzkum, inovace a konkurenceschopnost. Všechny tyto rozměry mají zásadní význam pro Zelenou dohodu pro Evropu a pro deklarovanou ambici EU stát se globálním lídrem, pokud jde o výzvu v oblasti změny klimatu a zhoršování životního prostředí, tím, že bude sloužit jako důvěryhodný příklad při energetickém přechodu.

Pouhé čtyři měsíce poté, co se Komise ujala úřadu, propukla **pandemie COVID-19**, která zásadním způsobem zasáhla do plánované práce, a Komise přešla do režimu krizového řízení. Rozsáhlá omezení volného pohybu osob vyvolala vážnou hospodářskou krizi. Komise přijala strategické rozhodnutí urychlit transformaci hospodářství a společnosti a využít Zelenou dohodu pro Evropu jako **strategii obnovy a růstu**.

Komise navrhla **nástroj pro oživení NextGenerationEU**²², jehož prostřednictvím získává finanční prostředky půjčkami na kapitálových trzích jménem EU jako celku v nebyvalém rozsahu. To Komisi umožňuje nabídnout atraktivnější podmínky, které se přenášejí na příjemce jejích programů financování. Znamená to, že EU je schopna poskytovat členským státům půjčky v rámci **Nástroje pro oživení a odolnost** v souladu s úvěrovým ratingem a stupnicí EU byla emitentem. V rámci tohoto nástroje se EU stala největším emitentem zelených dluhopisů na světě. Nejméně 37 % Nástroje pro oživení a odolnost směřuje na reformy a investice do zelených technologií a kapacit, včetně udržitelné mobility, energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů energie, přizpůsobení se změně klimatu, oběhového hospodářství a biologické rozmanitosti. To umožnilo masivní investice do přechodu na čistou energii a zároveň zmírnilo důsledky hospodářské krize.

Komise se snaží překonat krizi a nasměrovat další investice do cílů Zelené dohody pro Evropu a současně zavedla několik legislativních opatření, aby pokročila v přechodu na čistou energii a zvýšila svůj cíl v oblasti klimatu pro rok 2030. V červenci a prosinci 2021 Komise navrhla **balíček „fit for 55“**, soubor návrhů na revizi a aktualizaci právních předpisů EU v oblasti energetiky, klimatu a biologické rozmanitosti. Balíček zahrnoval mimo jiné návrhy **směrnice o obnovitelných zdrojích energie**²³, **směrnice o energetické účinnosti**²⁴, **směrnice o zdanění energie**²⁵, **směrnice o energetické náročnosti budov**²⁶, **balíčku opatření pro trh s vodíkem a dekarbonizovaným plynem**²⁷, **nařízení o snižování emisí metanu v odvětví energetiky**²⁸, **Sociálního klimatického fondu**²⁹ a několik dalších návrhů zaměřených na posílení zásady „znečišťovatel platí“, aspekty biologické rozmanitosti a zvýšení přirozených propadů uhlíku. Jednání o těchto důležitých dokumentech výrazně pokročila a z velké části již byla dokončena v roce 2023. Spolunormotvůrci schválili vyšší cíl v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a vyšší cíl v oblasti energetické účinnosti. Jednání o energetické náročnosti budov a o právních předpisech týkajících se trhu s

²² COM(2020) 456 final.

²³ COM(2021) 557 final.

²⁴ COM(2021) 558 final, směrnice (EU) 2023/1791.

²⁵ COM(2021) 563 final.

²⁶ COM(2021) 802 final, jednání probíhají.

²⁷ COM(2021) 803 final a COM(2021) 804 final.

²⁸ COM(2021) 805 final.

²⁹ COM(2021) 568 final, přijaté nařízení (EU) 2023/955.

vodíkem a dekarbonizovaným plynem probíhají a cílem spolunormotvůrců je dosáhnout dohody do konce roku 2023. Probíhají také jednání o směrnici o zdanění energie, která by měla být dokončena do roku 2024.

V únoru 2022 začala neodůvodněná a nevyprovokovaná ruská agresivní válka proti Ukrajině. To společně s předchozí **manipulací s dodávkami a cenami pohonných hmot** ze strany Ruska, využitou jako prostředek nátlaku vůči Evropě, přispělo k vážné krizi cen energií, která se začala projevovat již na podzim 2021. Ceny energií dosáhly v srpnu 2022 svého maxima ve výši 294 EUR/MWh u plynu a 474 EUR/MWh u elektřiny³⁰, což výrazně zvyšuje životní náklady, snižuje globální konkurenceschopnost podniků v EU a omezuje výrobu v energeticky náročných průmyslových odvětvích³¹. EU a její členské státy opět zůstaly jednotné a dohodly se na postupném odstranění závislosti EU na ruských fosilních palivech do roku 2027. Členské státy zavedly různá opatření ke zmírnění dopadu vysokých cen energie, zejména prostřednictvím přímé podpory poskytované konečným spotřebitelům. Kromě toho členské státy podporovaly úspory energie a zasahovaly do velkoobchodních i maloobchodních trhů s energií³².

Komise stála v čele reakce EU na energetickou krizi a v květnu 2022 přijala **plán REPowerEU**³³, včetně **strategie vnějšího zapojení v oblasti energetiky**³⁴. Jejím cílem bylo šetřit energií a řešit vysoké ceny energie, diverzifikovat dodávky energie a dále urychlit přechod na čistou energii, přičemž konečným cílem bylo ukončit závislost na dovozu fosilních paliv z Ruska nejpozději do roku 2027.

Plán REPowerEU rovněž rozšířil možnosti financování v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, který se stal hlavním nástrojem pro zajištění finančních prostředků EU na podporu cílů REPowerEU. Po přijetí **nařízení o plánu REPowerEU**³⁵ měly členské státy v rámci svých aktualizovaných plánů pro oživení a odolnost předložit nové specializované kapitoly³⁶, v nichž nastíní reformy a investice ke zvýšení odolnosti, bezpečnosti a udržitelnosti energetického systému EU. V rámci stávajících plánů členské státy dosud přidělily 50 % svých prostředků, tj. celkem 252 miliard EUR, na opatření, která přispívají k dosažení cíle v oblasti klimatu, a tím podporují cíle plánu REPowerEU a energetickou nezávislost.

Kromě **plánu REPowerEU** a **nařízení o skladování zemního plynu**³⁷, které bylo prvním právním předpisem navrženým v reakci na krizi v březnu 2022, Komise v průběhu roku 2022 navrhla a Rada v rekordně krátkém čase přijala několik **mimořádných legislativních iniciativ** podle článku 122 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) s cílem zmírnit dopady energetické krize v průmyslu a domácnostech.

³⁰ Ceny jsou založeny na týdenních průměrech denních cen plynu na burze Title Transfer Facility a na váženém průměru cen elektřiny na hlavních trzích EU s elektřinou (DE, ES, FR, NL) a trhu Nord Pool (DK, EE, LV, LT, FI, SE, NO). Ceny plynu na vnitrodenním trhu dosáhly nejvyšších hodnot přes 320 EUR/MWh.

³¹ Na velkoobchodním denním trhu je cena, kterou obdrží všichni účastníci trhu, stanovena poslední elektrárnou, která je zapotřebí k pokrytí poptávky, tedy elektrárnou s nejvyššími mezními náklady, v okamžiku, kdy se na trzích obchoduje. Růst cen plynu a černého uhlí se může projevit ve vyšších cenách, za které uhelné a plynové elektrárny nabízejí elektřinu na velkoobchodním denním trhu. To může vést ke zvýšení cen na denním trhu v celé Unii, neboť plynové a uhelné elektrárny jsou často elektrárnami s nejvyššími mezními náklady potřebnými k uspokojení poptávky po elektřině.

³² [ACER: Posouzení mimořádných opatření na trzích s elektřinou.](#)

³³ COM(2022) 230 final.

³⁴ JOIN(2022) 23 final.

³⁵ Nařízení (EU) 2023/435.

³⁶ V rámci Nástroje pro technickou podporu Komise poskytla sedmnácti členským státům (BE, BG, CY, CZ, EE, EL, ES, FI, HR, HU, IE, IT, PL, PT, RO, SI, SK) pomoc při provádění iniciativy REPowerEU a při určování reforem a investic do postupného ukončení dovozu fosilních paliv z Ruska.

³⁷ COM(2022) 135 final – nařízení (EU) 2022/1032.

Jednalo se o **nařízení o opatřeních ke snížení poptávky po plynu**³⁸, **nařízení o intervenci s cílem řešit vysoké ceny energie**³⁹, **nařízení o fondu solidarity**⁴⁰, **mechanismus korekce trhu**⁴¹ a **nařízení o povolování**⁴². Tyto iniciativy pomohly zajistit bezpečnost dodávek plynu snížením poptávky po plynu o 18 % a po elektřině (ve špičkách) a urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie. Jejich cílem bylo také přesměrovat nadměrné zisky výrobců energie na spotřebitele a průmysl, omezit nadměrné zvyšování cen a posílit **solidaritě** mezi členskými státy, aby jeden z nich zasáhl, když jinému hrozí nedostatek dodávek plynu. Členské státy se rozhodly sdružit svou poptávku po plynu prostřednictvím nově vytvořené **energetické platformy EU**⁴³ a učinit první kroky ke společnému nákupu prostřednictvím mechanismu agregace poptávky **AggregateEU**. Mezitím byla prodloužena platnost nařízení o opatřeních ke snížení poptávky po plynu. Další opatření přijatá podle článku 122 SFEU prokázala svou užitečnost v dlouhodobější perspektivě a již byla nebo by v budoucnu mohla být začleněna do stálých právních předpisů.

EU zároveň podpořila **ukrajinský energetický systém** poskytnutím 4 969 generátorů elektrické energie a 2 507 transformátorů prostřednictvím mechanismu civilní ochrany EU, zřízením **Fondu na podporu energetiky Ukrajiny sekretariátem Energetického společenství** s aktuálním příslibem ze strany dárců ve výši 218 milionů EUR, darováním 5 700 solárních panelů a stabilizací ukrajinské a moldavské elektrické soustavy prostřednictvím její synchronizace s kontinentální evropskou sítí. EU rovněž Ukrajině poskytla více než 54,8 milionu EUR v podobě materiální pomoci a pomoci v oblasti jaderné bezpečnosti. Komise společně s Energetickým společenstvím podporuje Ukrajinu, Moldavsko a země západního Balkánu v jejich neustálém sblížení s *acquis* EU, což je důležitý krok v přípravě na budoucí přistoupení k EU. Prostřednictvím mezinárodních koordinačních mechanismů, jako je **koordinační skupina G7+**, EU koordinuje své kroky s globálními aktéry v reakci na cílenou ničivou kampaň Ruska zaměřenou na ukrajinskou energetickou infrastrukturu.

Dalším zásadním krokem k udržení strategické autonomie byla příprava na budoucnost zajištěním bezpečných dodávek **technologií pro nulové čisté emise a kritických surovin** pro souběžnou transformaci. Současný geopolitický kontext rovněž zvýšil konkurenci v průmyslu pro nulové čisté emise, přičemž celosvětový trh s klíčovými, masově vyráběnými technologiemi pro nulové čisté emise se do roku 2030 ztrojnásobí a jeho roční hodnota dosáhne přibližně 600 miliard EUR. Několik zemí mimo EU navíc zavedlo iniciativy⁴⁴ na podporu rozvoje domácích hodnotových řetězců v oblasti čistých energetických technologií. Kombinace přímého a nepřímého vlivu vysokých cen energie a ekonomických a geopolitických otřesů zvýšila výrobní a instalační náklady větrných a v menší míře i solárních projektů⁴⁵. Pokud se podíváme na **hodnotové řetězce v oblasti čisté energie**, EU je v případě přístupu k materiálům a produktům, které jsou důležité pro zavádění technologií čisté energie, vysoce závislá na zemích mimo EU a přinejmenším v jedné fázi hodnotových řetězců je závislá na Číně. Podíváme-li se konkrétně na odvětví solární energie, v roce 2022 pocházely téměř všechny panely prodané v EU z dovozu a přibližně

³⁸ COM(2022) 361 – nařízení Rady (EU) 2022/1369.

³⁹ COM(2022) 473 – nařízení Rady (EU) 2022/1854.

⁴⁰ COM(2022) 549 – nařízení Rady (EU) 2022/2576.

⁴¹ COM(2022) 668 – nařízení Rady (EU) 2022/2758.

⁴² COM(2022) 591 – nařízení Rady (EU) 2022/2577.

⁴³ [Energetická platforma EU](#).

⁴⁴ Například americký zákon o snížení inflace v roce 2022, plán Made in China 2025 a japonský základní plán pro GX: politika zelené transformace.

⁴⁵ Podle některých zúčastněných stran se náklady na výstavbu větrných elektráren na moři v EU v roce 2023 zvýší až o 40 %.

90 % z nich pocházelo z Číny. Za posledních pět let bylo na čínské výrobky vynaloženo 18,5 miliardy EUR, tj. 91 % všech výdajů na dovoz fotovoltaiky.

Průmyslový plán Zelené dohody⁴⁶, přijatý v únoru 2023, nastínil plány pro zajištění **vedoucího průmyslového postavení EU** v oblasti technologií pro nulové čisté emise a pro posun k tomu, aby přestala být čistým dovozcem a více se spoléhala na silnou domácí výrobní základnu, prostřednictvím urychleného přístupu k financování, zdokonalení dovedností a lepší podpoře obchodu s cílem zvýšit naši konkurenceschopnost v oblasti čistých technologií. Následné legislativní návrhy, **akt o průmyslu pro nulové čisté emise** a **akt o kritických surovinách**⁴⁷, byly předloženy s cílem zjednodušit regulační rámec, který je zásadní pro přilákání investic, snížení závislosti EU na vysoce koncentrovaném dovozu a zvýšení přístupu oběhového hospodářství k dodávkám strategických surovin. Oba akty jsou v současné době projednávány spolunormotvůrci s cílem dosáhnout dohody do prosince 2023. S tím souvisí i **zpráva o pokroku v oblasti konkurenceschopnosti technologií čisté energie do roku 2023**⁴⁸, která je přílohou této zprávy a která poskytuje informace o hlavních faktorech, příležitostech a výzvách pro EU, pokud jde o posílení její konkurenceschopnosti v oblasti průmyslu pro nulové čisté emise, a konkrétněji v oblasti strategických technologií čisté energie. Další opatření ke zvýšení konkurenceschopnosti EU v odvětví čistých technologií zahrnují **evropský balíček týkající se větrné energie, akční plán pro sítě, řadu dialogů s průmyslem o přechodu na čistou energii** a revidovaný **strategický plán pro energetické technologie**. Všechna tato opatření mají posílit konkurenceschopnost EU v odvětví čisté energie a budou doplněna **zvláštní zprávou**⁴⁹ **o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti, kterou vypracoval Mario Draghi**.

EU současně zvyšuje své úsilí o přechod k **oběhovému hospodářství**, v jehož rámci by se celosvětová těžba a spotřeba materiálů mohla snížit o jednu třetinu⁵⁰, a to díky lepšímu designu výrobků, jejich trvanlivosti, opětovnému použití a recyklaci, což povede i ke snížení dopadů na životní prostředí⁵¹. Akt o kritických surovinách bude motivovat k recyklaci kritických surovin s cílem pokrýt 15 % poptávky EU z druhotných surovin. Tím se posílí bezpečnost dodávek kritických surovin do Evropy, aniž by se vytvořila kdekoli jinde jakákoli závislost.

EU nadále pracuje na **posílení postavení spotřebitelů energie** a na tom, aby měli prospěch ze zavádění levných obnovitelných zdrojů energie v celém energetickém systému EU. V březnu 2023 Komise navrhla **cílenou reformu uspořádání trhu s elektřinou**⁵² a **nařízení o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií**⁵³, s cílem učinit odvětví EU čistším a konkurenceschopnějším a zahrnout strukturální opatření na posílení a ochranu spotřebitelů a současně snížit dominantní vliv plynu na cenu elektřiny. Navrhovaná reforma podpoří konkurenční trhy a transparentní stanovování cen. Spotřebitelé a průmysl v EU budou lépe chráněni před manipulací s trhem a jeho zneužíváním díky posílení role Agentury

⁴⁶ COM(2023) 62 final.

⁴⁷ COM(2023) 160 final.

⁴⁸ COM(2023) 652.

⁴⁹ [Projev předsedkyně Komise von der Leyenové o stavu Unie v roce 2023](#).

⁵⁰ Oběhové hospodářství, 2023, *Zpráva o oběhovém hospodářství*.

⁵¹ Oběhové hospodářství by snížilo zátěž životního prostředí spojenou s těžbou surovin, emisemi skleníkových plynů a produkcí odpadů. Podle globálního výhledu v oblasti zdrojů z roku 2019 vypracovaného organizací International Resource Panel by oběhové hospodářství mohlo snížit dopady na biologickou rozmanitost a vodu o 90 %, emise skleníkových plynů o 50 % a zlepšit lidské zdraví.

⁵² COM(2023) 148 final, SWD(2023) 58 final.

⁵³ COM(2023) 147 final.

EU pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER). Cílem spolunormotvůrců je ukončit jednání do konce roku 2023.

Cenová dostupnost energie je jedním z hlavních cílů energetické unie a hraje klíčovou roli v Zelené dohodě pro Evropu a v opatřeních pro reakce na krizi. Aby se zajistilo, že přechod na čistou energii neopomine žádnou osobu, žádné odvětví ani žádný region, zůstává tento politický rámec důležitější než kdykoli předtím.

Již před energetickou krizí navrhla Komise několik opatření, která mají zajistit, aby se všichni zapojili do zelené transformace, přičemž jednou z důležitých iniciativ je **mechanismus pro spravedlivou transformaci**⁵⁴. Společně s **iniciativou pro uhlé regiony procházející transformací** Komise nadále podporuje regiony, které jsou nejvíce postiženy přechodem na klimatickou neutralitu. Do konce října 2023 předložilo dvacet sedm členských států sedmdesát územních plánů spravedlivé transformace, v nichž podrobně popisují průběh své transformace do roku 2030 v souladu s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu. Platforma pro spravedlivou transformaci poskytuje uzpůsobenou, na potřeby orientovanou pomoc a budování kapacit v regionech s vysokou spotřebou uhlí a podporuje zavádění Fondu pro spravedlivou transformaci.

Sociální klimatický fond má za cíl zabránit negativním dopadům, které mohou vzniknout v důsledku nového systému EU pro obchodování s emisemi, který rozšiřuje nástroj pro stanovení cen uhlíku na emise z budov, silniční dopravy a spalování paliv v průmyslu, na něž se nevztahuje stávající systém obchodování s emisemi. Sociální klimatický fond, který byl přijat v dubnu 2023, poskytne členským státům v období 2026–2032 odhadem 86,7 miliardy EUR na podporu zranitelných domácností, mikropodniků a uživatelů dopravy tím, že jim pomůže investovat do energetické účinnosti budov, dekarbonizovat vytápění a chlazení budov a přejít na obnovitelnější energii a poskytnout lepší přístup k mobilitě a dopravě s nulovými a nízkými emisemi. Členské státy budou mít rovněž možnost vynaložit část prostředků na dočasnou přímou podporu příjmů.

Aktualizace směrnice o energetické účinnosti rovněž klade větší důraz na zmírnění energetické chudoby a posílení postavení spotřebitelů. Nová ustanovení zahrnují vůbec první definici „energetické chudoby“ v EU a vyžadují, aby členské státy při provádění opatření v oblasti energetické účinnosti upřednostňovaly osoby postižené energetickou chudobou, zranitelné zákazníky, domácnosti s nízkými příjmy a případně osoby žijící v sociálním bydlení.

Během energetické krize nebyly mnohé domácnosti schopné platit účty za energie. Ze **srovnávacího přehledu podmínek pro spotřebitele** pro rok 2023⁵⁵ vyplývá, že v roce 2022 mělo 16 % evropských spotřebitelů potíže s placením účtů za energie a 71 % z nich změnilo své návyky, aby uspořili energii. V roce 2022 se energetická chudoba, měřená neschopností udržet doma dostatečné teplo, týkala 9,3 % obyvatel EU, což mělo dopad na přibližně 40 milionů lidí⁵⁶, oproti přibližně 30 milionům v roce 2021. Výsledky modelování⁵⁷ ukazují, že v důsledku změn cen energie v období od srpna 2021 do ledna 2023 (ve srovnání s předchozími 18 měsíci) by energetická chudoba v celé EU výrazně vzrostla, pokud by nedošlo

⁵⁴ Mechanismus pro spravedlivou transformaci se skládá ze tří pilířů: Fondu pro spravedlivou transformaci (nařízení (EU) 2021/1056), úvěrového nástroje pro veřejný sektor a režimu v rámci programu InvestEU.

⁵⁵ [Srovnávací přehled podmínek pro spotřebitele 2023](#).

⁵⁶ Eurostat.

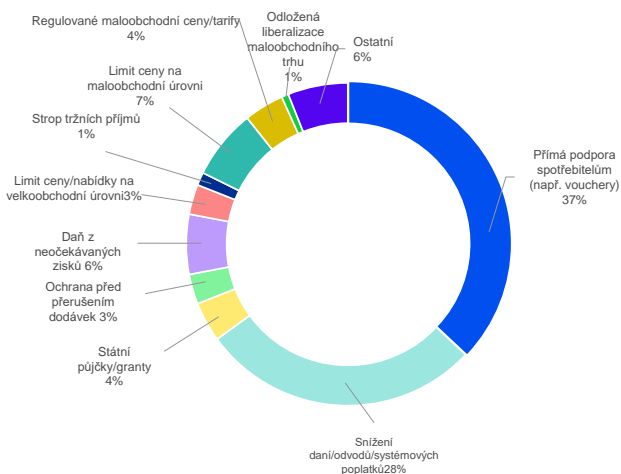
⁵⁷ Podklady a výsledky viz [AMEDI: Hodnocení a monitorování dopadů na zaměstnanost a distribuci](#) a [JRC: Vliv rostoucích cen energií a spotřebitelských cen na finance domácností, chudobu a sociální vyloučení v EU](#).

k politickým zásahům. V rámci **mimořádných legislativních iniciativ** v roce 2022 na **ochranu spotřebitelů před vysokými cenami energií** Komise rovněž navrhla **nařízení o solidaritě**, které zmírnilo dopad na cenu plynu tím, že se zabývalo poptávkou, a **mechanismus tržních korekcí**, který omezil ceny na trzích s plynem v EU.

V říjnu 2022 Komise navrhla opatření s názvem **Podpora cenově dostupné energie**, které členskými státy umožnilo využít nevyčerpané finanční prostředky politiky soudržnosti v rámci jejich přidělu na období 2014–2020 k poskytnutí přímé podpory zranitelným rodinám a malým a středním podnikům. Členské státy zavedly režimy na ochranu spotřebitelů a podniků na základě upravených pravidel státní podpory (**dočasný krizový a přechodný rámec**) a dalších opatření v oblasti sociální politiky. V roce 2022 se odhaduje, že celková částka vyplacených **dotací na energie** bude činit 93 miliard EUR pro domácnosti a 53 miliard EUR pro průmysl. Celková výše dotací na energie v roce 2022 se odhaduje na 390 miliard EUR.

Komise rovněž zveřejnila **doporučení o energetické chudobě**⁵⁸ a zprostředkovala **společné prohlášení o zvýšené ochraně spotřebitelů** mezi klíčovými zúčastněnými stranami v odvětví energetiky⁵⁹. V neposlední řadě Komise formálně zřídila **koordináční skupinu pro energetickou chudobu**, kde mohou členské státy sdílet osvědčené postupy a řešení, jak pomoci nejzranitelnějším členům společnosti překonat krizi.

Podle Mezinárodní energetické agentury mělo **zvýšení dodávek energie z obnovitelných zdrojů** pozitivní dopad na spotřebitele, neboť bez dodatečné instalované kapacity by velkoobchodní ceny elektřiny byly na všech evropských trzích o 8 % vyšší. Očekává se, že dodatečná instalovaná kapacity fotovoltaiky a větrné energie ušetří spotřebitelům v EU v letech 2021 až 2023 přibližně 100 miliard EUR⁶⁰. Vysoké ceny energie zároveň zvýšily zájem spotřebitelů o **kolektivní systémy vlastní spotřeby**. Členské státy pokročily v provádění legislativních ustanovení pro energetická společenství a Komise navrhla další rozšíření pravomocí spotřebitelů.

⁵⁸ C(2023) 4080.

⁵⁹ Eurelectric, Eurogas, European Energy Retailers, DSO Entity, E-DSO, CEDEC a GEODE.

⁶⁰ [IEA: Aktualizace trhu s obnovitelnou energií – červen 2023.](#)

Obrázek 2: Rozdělení opatření zaměřených na cenovou dostupnost. Zdroj: ACER – Analýza mimořádných energetických opatření na vysoké úrovni, 20. března 2023 [\[odkaz\]](#)

Rozhodný a jednotný postup EU, doprovázený příznivými podmínkami (např. mírná zima, nižší poptávka po energii v Asii) pomohl zmírnit **dopady energetické krize**. Poté, co cen energií dosáhly v srpnu 2022 svého vrcholu, ceny zemního plynu v období od ledna do června 2023 klesly v průměru na 44 EUR/MWh a ceny elektřiny v průměru na 107 EUR/MWh⁶¹. V reakci na ruskou agresi zavedla EU **vůči Rusku omezující opatření**, včetně úplného zákazu dovozu uhlí a zákazu dovozu ropy přepravované po moři. EU zcela ukončila dovoz ruského uhlí, snížila svou závislost na ruské ropě přibližně o 90 % a dovoz ruského plynu se v období od března 2021 do března 2023 snížil o 75 %. EU společně snížila svou energetickou závislost na Rusku a zabránila přerušení dodávek energie. EU však musí zůstat ve střehu a pokračovat ve snižování energetické závislosti, neboť riziko přerušení dodávek energie a následných nárazových nárůstů cen stále existuje.

1.2 Energetický systém EU před zimou 2023–2024: Situace v oblasti energetické bezpečnosti v EU a jejích členských státech

Díky dostupnosti různých zdrojů energie, naplněným zásobníkům plynu, snížené poptávce po energii a stále větší diverzifikaci dodavatelů energie je EU před **zimou 2023-2024** dobře připravena zajistit energetickou bezpečnost.

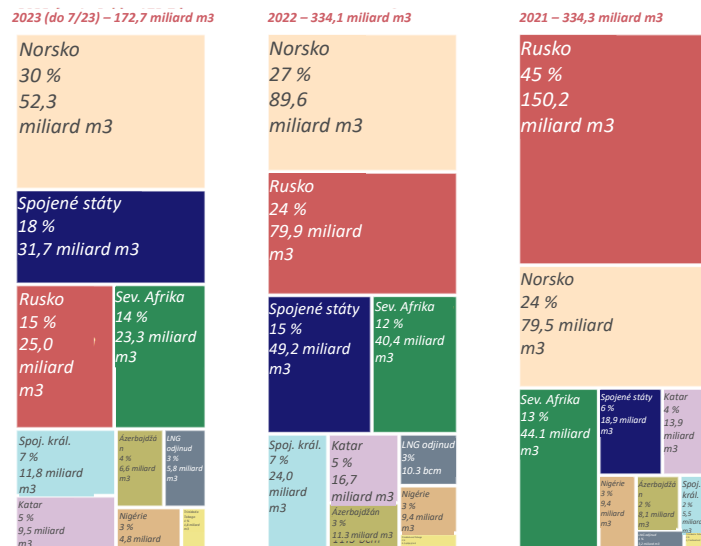
Přetrvávají však rizika, jako je možné úplné zastavení dovozu z ropovodů a útoky na kritickou infrastrukturu. Energetický systém a bezpečnost dodávek energie mohou ovlivnit i častější extrémní výkyvy počasí. Ve společné odolnosti EU budou hrát i nadále klíčovou roli vyvážený přístup a solidarita mezi členskými státy.

Opatření přijatá v roce 2022 výrazně zmírnila tlak na trhy s energií a ceny plynu. Nicméně ceny zemního plynu jsou stále vyšší než v období 2015–2019, kdy se ceny plynu pohybovaly v průměru mezi 15–20 EUR za MWh. Ceny zůstávají volatilní a reagují na jakékoli narušení světového trhu, což dokládá nedávné zvýšení cen plynu v důsledku krize na Blízkém východě a dočasného uzavření plynového pole v Izraeli a také zjištěný únik v plynovodu v Pobaltí spojujícím Finsko s Estonskem. EU musí zůstat ve střehu, neboť kumulativní dopad těchto událostí v kombinaci s nejistotou na trhu by mohl ovlivnit evropské i světové trhy s energií.

Dodávky energie při sníženém dovozu z Ruska

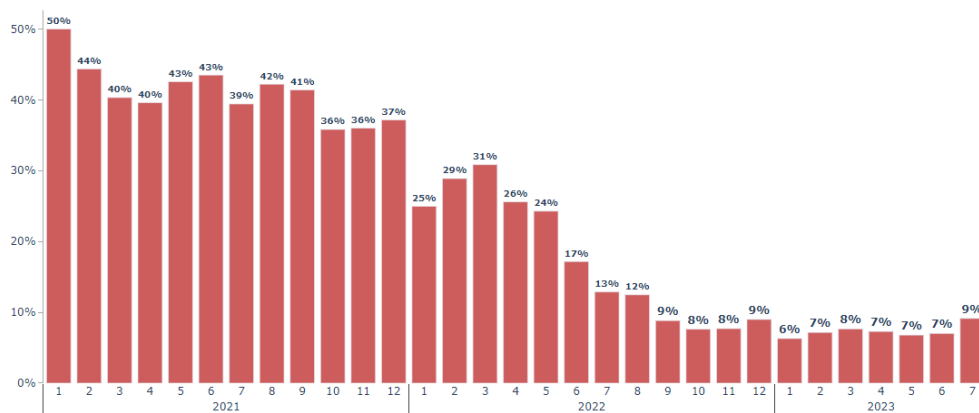
Roky 2022 a 2023 patřily pro energetický systém EU k nejnáročnějším, ale EU se podařilo udržet **bezpečnost dodávek energie**, a dokonce ji zvýšit. Rychlá a úspěšná realizace plánu REPowerEU pomohla výrazně snížit podíl ruského plynu na dovozu do EU a současně zajistit dostatek plynu pro období s vysokou poptávkou a stlačit ceny energie z jejich historických maxim.

⁶¹ [Výroba fosilních paliv v EU je rekordně nízká, neboť poptávka klesá | Ember \(ember-climate.org\).](#)

Obrázek 3: Složení dovozu zemního plynu (plynovody a LNG) v období 2021–2023; Zdroj: tým hlavního ekonoma ENER, na základě údajů JRC, ENTSO-G, Refinitiv]

V případě **zemního plynu** se v uplynulém roce výrazně zlepšila bezpečnost dodávek a EU je na dobré cestě ke splnění cíle REPowerEU, kterým je dosáhnout do roku 2027 nezávislosti na ruských fosilních palivech. V roce 2022 klesl celkový dovoz ruského plynu (LNG a zemní plyn přepravovaný plynovody) na 80 miliard m³ (24 % dovozu do EU), zatímco před krizí činil roční dovoz 155 miliard m³ (45 %). Přestože se dovoz LNG z Ruska od roku 2021 zvýšil, představuje velmi malou část celkového dovozu plynu. V roce 2023 se celkový dovoz ještě více sníží, podle prognóz by měl činit přibližně 40–45 miliard m³. V červnu 2023 se ruskými plynovody dováželo pouze 8 % plynu, zatímco před útočnou válkou to bylo více než 50 %⁶². Díky významnému úsilí o diverzifikaci a snížení poptávky se EU podařilo nahradit veškerý chybějící objem z Ruska. Nová **politika skladování** nejenže zajistila energetickou bezpečnost období zimy 2022–2023, ale také komfortnější situaci pro nadcházející zimu.

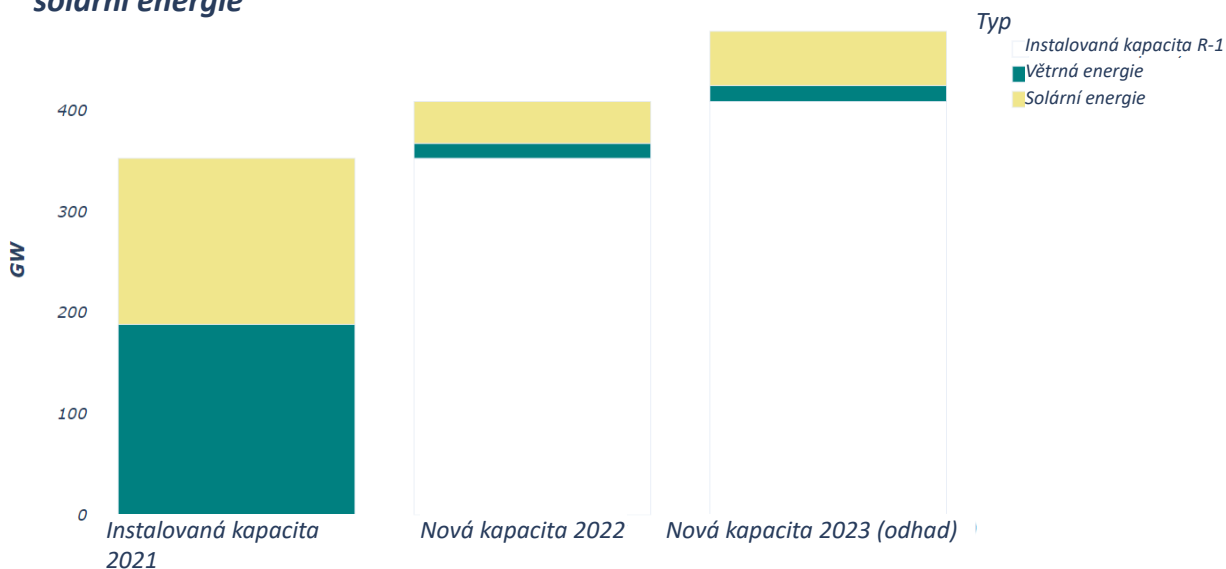

Obrázek 4: Podíl ruského plynu z plynovodů na celkovém dovozu zemního plynu do EU; Zdroj: tým hlavního ekonoma ENER, na základě údajů JRC, ENTSO-G, Refinitiv]

⁶² Hlavní ekonom ENER.

Nařízení o skladování plynu⁶³ přijaté v červnu 2022 přispělo k tomu, že v listopadu 2022 došlo k historicky nejvyššímu naplnění zásobníku na úrovni 95 %, čímž byl překonán cíl naplnění ve výši 80 %. Na konci topné sezóny 2022–2023 dosáhla EU naplnění zásobníků na úrovni více než 56 % a svého cíle naplnění zásobníků plynu z 90 % dosáhla 18. srpna 2023, tedy více než dva měsíce před listopadovým termínem.

Instalovaná kapacita větrné a solární energie

Obrázek 5: Nové přírůstky větrné a solární energie v roce 2022 – odhady pro rok 2023; Zdroj: tým hlavního ekonoma ENER, na základě údajů Eurostatu, WindEurope, Solar Power Europe

Dovoz ruské ropy do EU se od března 2022 **snížil o 90 %**, aniž by to mělo významný dopad na hospodářství EU. Členské státy udržují **nouzové zásoby ropy** v souladu s právními předpisy EU. Sankce EU a cenový strop skupiny G7 na ropu dováženou z Ruska neměly vliv na bezpečnost dodávek ropy do EU a zároveň měly zamýšlený účinek v podobě omezení příjmů z ruské ropy. Ve svém jedenáctém balíčku **sankcí** EU zavedla nástroje proti obcházení, které mají zabránit dovozu ropných produktů vyrobených v jiných zemích z ruské ropy nebo produktů s neznámým původem⁶⁴. Komise spolu s odborníky z členských států v rámci koordinační skupiny pro ropu pozorně sleduje trhy s ropou, neboť další přerušení dodávek ze strany OPEC a Ruska by mohly zvýšit napětí na trhu. Přestože členské státy udržují vysoké úrovně nouzových zásob ropy, zejména nafty, je třeba si uvědomit, že kumulativní dopad nedávných událostí by mohl potenciálně ovlivnit bezpečnost dodávek v EU a světové energetické trhy.

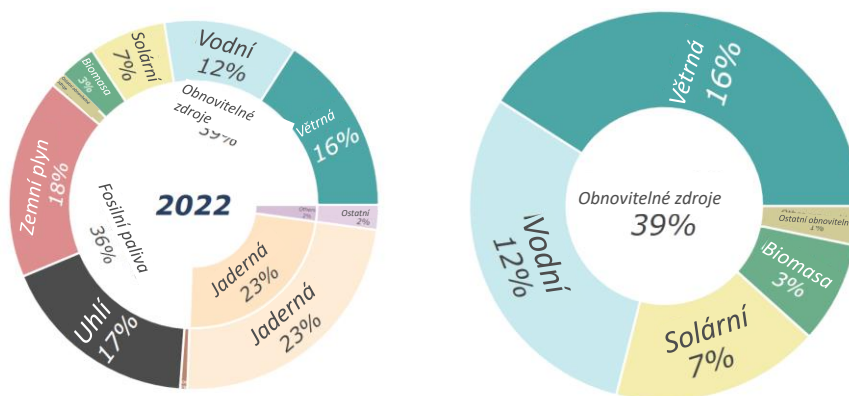
Tváří v tvář energetické krizi EU zvýšila a urychlila zavádění **technologí obnovitelných zdrojů energie**, což posílilo dodávky energie do EU a zásadním způsobem podpořilo dlouhodobé omezování dovozu ruských fosilních paliv. Na základě plánu REPowerEU přijala EU **nařízení o udělování povolení**⁶⁵, které zjednodušilo a urychlilo postupy udělování povolení v oblasti obnovitelných zdrojů tím, že se zaměřilo na konkrétní technologie a projekty s nejvyšším potenciálem rychlého nasazení, jako jsou solární fotovoltaika na umělých stavbách a tepelná čerpadla a také modernizace. V roce 2022 byla instalována nová kapacita

⁶³ COM(2022) 135 final – nařízení (EU) 2017/1938.

⁶⁴ [Ruská útočná válka proti Ukrajině: EU přijala jedenáctý balíček hospodářských a individuálních sankcí.](#)

⁶⁵ COM(2022) 591 – nařízení Rady (EU) 2022/2577.

pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů v objemu 57 GW, především v podobě solárních fotovoltaických a větrných turbín. V obou odvětvích je to přibližně o 50 % více než v roce 2021. To pomohlo více než vyrovnat nízkou výrobu vodní energie v roce 2022 (12 % celkové výroby elektřiny), i když v roce 2023 došlo díky vyšším srážkám a vyšší hladině v nádržích k jejímu obnovení na průměrnou úroveň⁶⁶. V **odvětví vytápění z obnovitelných zdrojů** vzrostlo využívání tepelných čerpadel ve srovnání s rokem 2021 o 39 %⁶⁷. Trh se solární tepelnou energií vzrostl o téměř 12 %⁶⁸. Výroba elektřiny z pevných biopaliv byla stabilní a představovala přibližně 3 % celkové výroby elektřiny (2,9 % v roce 2020 a 3,1 % v roce 2021). Hlavním obnovitelným zdrojem energie v EU zůstává bioenergie (přibližně 60 %), která kombinuje energii pro výrobu elektřiny a tepla. Celkově se **podíl obnovitelných zdrojů energie** v energetickém mixu v průběhu let 2022 a 2023 výrazně zvýšil a EU se dohodla na urychlení zavádění obnovitelných zdrojů energie s cílem dosáhnout do roku 2030 **podílu v energetickém mixu EU ve výši 42,5 %** a ambicí dosáhnout 45 %⁶⁹.

Obrázek 6: Podíl obnovitelných zdrojů na dodávkách elektřiny v roce 2022; Zdroj: tým hlavního ekonoma ENER, na základě údajů Fraunhoferovy společnosti, ENTSO-E

Transformace energetiky rovněž pomáhá **řešit znečištění ovzduší** a snižovat související předčasná úmrtí a dopady na ekosystémy. Podle **třetího výhledu pro čisté ovzduší**⁷⁰ bude mít urychlené zavádění větrné a solární energie díky plánu REPowerEU dlouhodobý přínos pro čistotu ovzduší⁷¹.

K bezpečnosti dodávek elektřiny nadále přispívá **jaderná energie**. V roce 2023 se z ní vyrobí přibližně 24 % veškeré elektřiny vyrobené v EU (23 % v roce 2022; 26 % v roce 2021). Jaderné elektrárny v EU stárnou a zároveň se objevují nové pokročilé jaderné technologie, jako jsou **malé modulární reaktory**, což vyžaduje značné investice do tohoto odvětví. S ohledem na to Komise přijala opatření ke zlepšení

⁶⁶ [Výroba fosilních paliv v EU je rekordně nízká, neboť poptávka klesá | Ember \(ember-climate.org\)](https://ember-climate.org).

⁶⁷ [Údaje o trhu – Evropská asociace tepelných čerpadel \(ehpa.org\)](https://ehpa.org).

⁶⁸ [Barometr solární tepelné a koncentrované solární energie 2023](#).

⁶⁹ [Zelená dohoda pro Evropu: EU se dohodla na přísnějších právních předpisech, které urychlí zavádění obnovitelných zdrojů energie](#).

⁷⁰ COM(2022) 673 final.

⁷¹ Oživení spotřeby uhlí v důsledku postupného ukončování používání ruského plynu však v krátkodobém horizontu zhorší kvalitu ovzduší.

investičního prostředí pro dlouhodobý provoz a nové kapacity⁷². V takovéto situaci musí členské státy, které mají jadernou energii jako součást svého energetického mixu, včas rozhodnout o investicích do dlouhodobého provozu stávajících jaderných elektráren a provést příslušná zlepšení bezpečnosti a účinnosti.

Komise a Zásobovací agentura Euratomu v úzké spolupráci se všemi příslušnými zúčastněnými stranami v dotčených členských státech a podobně smýšlejícími mezinárodními partnery rovněž zvýšily své úsilí o podporu pokračující **diverzifikace dodávek jaderného paliva a služeb jaderného palivového cyklu** s cílem přejít na spolehlivější dodavatele, kteří nepocházejí z Ruska⁷³. Cílem je zmírnit rizika v některých členských státech spojená se závislostí na dodávkách ruského jaderného paliva a službách cyklu jaderného paliva a také náhradních dílů a údržby, a to zajištěním dostupnosti paliva a alternativních jaderných dodávek.

Poptávka po energii

Komise navrhla několik opatření na **úsporu energie a snížení spotřeby energie** v souladu se zásadou „energetická účinnost na prvním místě“. V květnu 2022 Komise ve svém sdělení EU „**Úspory energie v EU**“⁷⁴ nastínila možná opatření členských států ke snížení spotřeby energie a zvýšení energetické účinnosti v budovách, průmyslu a dopravě. To bylo doplněno iniciativou Komise, Paktu starostů a primátorů EU a Evropského výboru regionů **Energy Saving Sprint (Sprint za úsporami energie)**⁷⁵ na podporu měst při přijímání okamžitých opatření ve stejném směru.

V roce 2022 se Rada dohodla na **dobrovolném cíli snížit poptávku po plynu o 15 %** (neboli 45 miliard m³) do jara 2023, který byl překročen, neboť poptávka klesla o 18 % (neboli o 53 miliard m³), přičemž všechna odvětví snížila svou poptávku po plynu. Na základě těchto zkušeností byl dobrovolný cíl prodloužen do března 2024 a odhaduje se, že díky němu se ušetří přibližně 60 miliard m³ plynu. V říjnu 2022 zavedla Rada mimořádná **časově omezená opatření ke snížení poptávky po elektřině a k přerozdělení mimořádně vysokých příjmů energetického odvětví mezi konečné zákazníky**⁷⁶. Nařízení stanovilo cíl snížit celkovou poptávku po elektřině o 10 % a nejméně o 5 % v době špičky. Zatímco snížení poptávky ve špičkách bylo dosaženo, snížení celkové spotřeby elektřiny o 10 % bylo pro členské státy náročné.

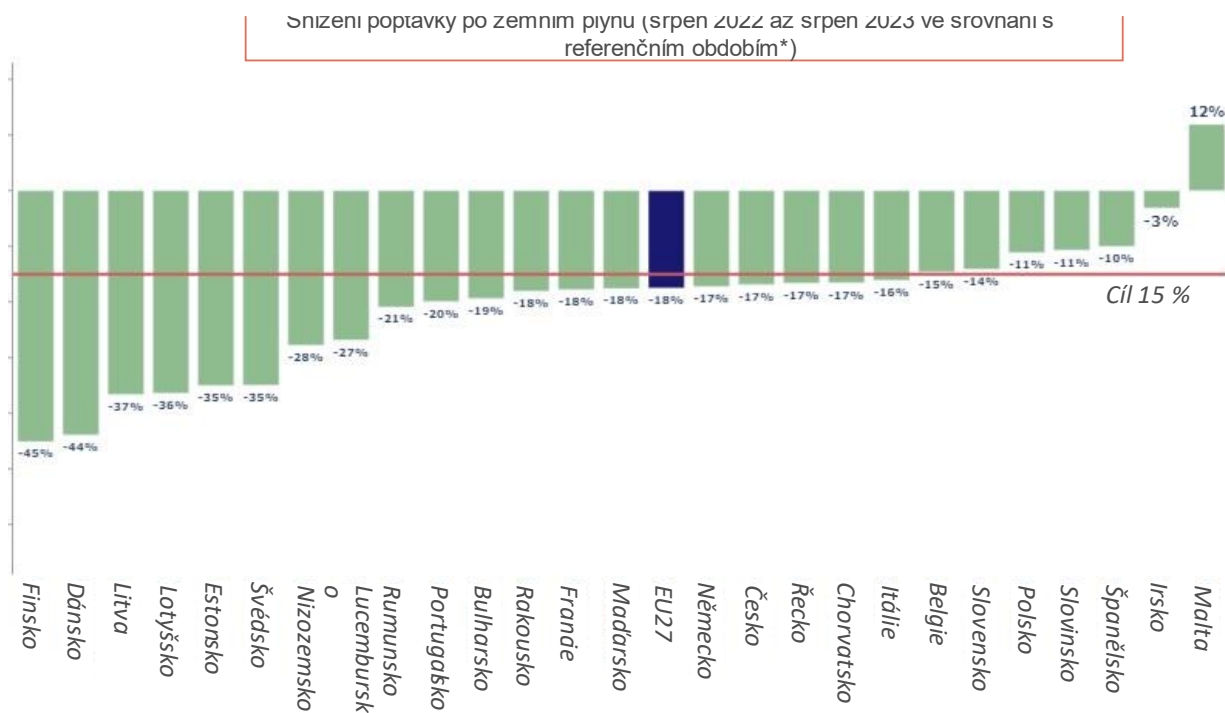
⁷² Doplnkový akt v přenesené pravomoci EU, který za přísných podmínek zahrnuje konkrétní jaderné činnosti do taxonomie EU, a akt o průmyslu pro nulové čisté emise.

⁷³ Z dvanácti členských států vyrábějících jadernou energii jsou na dodávkách ruského jaderného paliva plně závislé čtyři státy (Bulharsko, Česko, Maďarsko a Slovensko) a jeden stát je závislý částečně (Finsko). Některé z těchto zemí jsou obzvláště zranitelné, protože jaderná energie představuje velký podíl na výrobě elektřiny (až 53,8 %) a jejich závislost na dalších ruských dodávkách energie (plyn, ropa) je vysoká. Závislost na Rusku v oblasti služeb cyklu jaderného paliva (konverze, obohacování a přepracování) dalece přesahuje rámec pěti výše uvedených členských států. Kromě toho Komise a Zásobovací agentura Euratomu v současné době vyhodnocují rozsah stávajících závislostí EU v jaderném odvětví, pokud jde o dodávky náhradních dílů a služeb údržby ze strany subjektů kontrolovaných Ruskem.

⁷⁴ COM(2022) 240 final.

⁷⁵ [Sprint měst za úsporami energie](#).

⁷⁶ COM(2022) 473 – nařízení Rady (EU) 2022/1854.

Obrázek 7: Snížení poptávky po zemním plynu (srpen 2022 – srpen 2023 oproti pětiletému průměru); Zdroj: Eurostat

EU učinila významné kroky k posílení právních předpisů pro větší energetickou účinnost. Očekává se, že v důsledku **aktualizace směrnice o energetické účinnosti**⁷⁷ EU do roku 2030 sníží konečnou spotřebu energie na úrovni EU o 11,7 % ve srovnání s odhady v referenčním scénáři z roku 2020. Kromě toho byla přijata nová pravidla pro spotřebu elektrických spotřebičů v pohotovostním režimu⁷⁸, a byla zpřístupněna databáze **Evropského registru výrobků pro označování energetickými štítky**⁷⁹, která je novým nástrojem pro širokou veřejnost a veřejné zadavatele sloužícím k identifikaci energeticky účinných výrobků.

Diverzifikace zdrojů energie

V důsledku plánu REPowerEU a úsilí EU o postupné odstranění závislosti na ruských fosilních palivech EU výrazně diverzifikovala své dodávky energie. V dubnu 2022 Komise na základě pověření Evropské rady vytvořila **energetickou platformu EU**⁸⁰, která má za úkol sdružovat poptávku EU po plynu a koordinovat dobrovolné společné nákupy s cílem dosáhnout výhodných smluv s mezinárodními dodavateli, kteří nepocházejí z Ruska. Energetická platforma EU byla otevřena také Gruzii, Moldavsku, Ukrajině a zemím západního Balkánu; k platformě se přihlásily Ukrajina, Moldavsko a Srbsko.

Dne 25. dubna 2023 začala fungovat platforma pro agregaci poptávky **AggregateEU** a dosud proběhla tři úspěšná kola výběrových řízení, a to v květnu, červnu/červenci a září/říjnu 2023. Výsledkem těchto tří kol byla agregovaná poptávka ve výši 44,75 mld. m³, byly obdrženy nabídky v objemu 52 mld. m³ a celkem 34,78 mld. m³ částečně nebo zcela odpovídalo nabídkám a poptávce. Poptávka vyjádřená kupujícími z EU jen v prvních dvou výzvách byla dvakrát vyšší než povinný cíl 13,5 miliardy m³ stanovený nařízením Rady

⁷⁷ COM(2021) 558 final, směrnice (EU) 2023/1791.

⁷⁸ Nařízení Komise (EU) 2023/826.

⁷⁹ [Evropský registr výrobků pro označování energetickými štítky \(EPREL\)](#).

⁸⁰ COM(2022) 549 – nařízení Rady (EU) 2022/2576.

(EU) 2022/2576. K energetické platformě EU se připojilo přibližně 170 společností a souhrnné objemy ukazují, že se jedná o účinný nástroj, který využívá politickou a tržní váhu EU. V souvislosti s interinstitucionálními jednáními o navrhovaném balíčku opatření pro trh s vodíkem a dekarbonizovaným plynem spolunormotvůrci diskutují o možnostech pokračujícího fungování platformy AggregateEU pro nákupy plynu po roce 2024 a rozšíření mechanismu na další produkty, jako je vodík z obnovitelných zdrojů a další obnovitelné plyny.

Komise podpořila členské státy při řešení **problémů v oblasti plynárenské infrastruktury**, které byly zjištěny v rámci plánu REPowerEU, a při provádění projektů společného zájmu v pátém seznamu Unie, které byly vybrány v souladu s předchozím nařízením o transevropské energetické infrastruktuře. Mnohé z nich jsou finančně podporovány prostřednictvím **Nástroje pro propojení Evropy** a fondů politiky soudržnosti. V rámci samotného Nástroje pro propojení Evropy byly v letech 2021 a 2022 poskytnuty granty na projekty energetických infrastruktur společného zájmu ve výši 1,64 miliardy EUR. Projekty společného zájmu dokončené v předchozích měsících ukončily závislost všech členských států na jediném dodavateli energie a EU dosáhla významného pokroku v oblasti diverzifikace dodávek energie a optimalizaci stávající infrastruktury zemního plynu pomocí plynovodů, např. tzv. baltského plynovodu, polsko-slovenského plynovodu, propojení mezi Řeckem a Bulharskem, které umožňuje reverzní tok mezi Francií a Německem, a terminálů LNG, např. v Německu, Řecku, Itálii a Finsku. V zájmu energetické bezpečnosti členských států a regionů bude EU nadále podporovat kritické projekty, které nejsou ekonomicky životaschopné bez finanční nebo regulační pomoci EU, například prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, Nástroje pro oživení a odolnost, urychlení udělení povolení a případných výjimek.

Kromě toho Komise pracovala na **posílení vztahů s mezinárodními partnery** a na diverzifikaci dovozu plynu a LNG směrem ke spolehlivějším dodavatelům, kteří nepocházejí z Ruska. S cílem nahradit snížený dovoz z Ruska EU rozšířila dovoz zemního plynu a LNG z **Norska** a **USA**. Dovoz LNG z USA se v roce 2022 s 49,3 mld. m³ více než zdvojnásobil (2021: 18,9 miliardy m³). Dovoz plynu z Norska pomocí plynovodů se zvýšil ze 79,26 miliardy m³ v roce 2021 na 86,69 miliardy m³ v roce 2022, přičemž podíl Norska na celkovém dovozu plynu do EU pomocí plynovodů vzrostl z 30 % na 40 %. Komise vede pravidelný dialog s **Nigérií**, která je největším producentem LNG v **Africe**. V červenci 2023 byla s **Uruguayí** a **Argentinou** podepsána nová memoranda o porozumění týkající se spolupráce v oblasti energetické transformace. V červenci 2022 přijaly EU a **Ázerbájdžán** nové memorandum o porozumění o strategickém partnerství v oblasti energetiky a EU zvýšila dodávky plynu z této země o 40 %. Obě strany se dohodly, že do roku 2027 zdvojnásobí dodávky plynu do EU prostřednictvím jižního plynového koridoru a posílí spolupráci v oblasti čisté energie, energetické účinnosti, přenosu elektřiny a emisí metanu.

V oblasti **Středomoří** Komise pokračovala ve spolupráci s **Egyptem**, **Izraelem** a **Plynovým fórem východního Středomoří** na provádění třístranného memoranda o porozumění, které pomohlo zvýšit dodávky LNG z Egypta do EU z 1,1 miliardy m³ v roce 2021 na 4,2 miliardy m³ v roce 2022. Komise bude nadále sledovat situaci na Blízkém východě a její možný dopad na světové trhy s energií. EU zároveň pokračovala v dialogu s Alžírskem i Egyptem ohledně úsilí o snížení emisí metanu, mimo jiné prostřednictvím zavedení principu „**vy shromažďujete – my odebíráme**“, v jehož rámci by společnosti mohly shromažďovat a prodávat získaný plyn, který by jinak byl vypouštěn nebo spalován. EU pokračovala v dialogu s **Alžírskem** s cílem dále rozvíjet strategické partnerství v oblasti energetiky. Alžírsko je hlavním středomořským dodavatelem zemního plynu do EU a v budoucnu by se mohlo stát dodavatelem nízkouhlíkové energie z obnovitelných zdrojů. Celkový dovoz energie z Alžírsko se v roce 2022 mírně

snížil na 40,35 miliardy m³ (2021: 44,1 miliardy m³). Dovoz pomocí plynovodů do Španělska se snížil, zatímco dovoz do Itálie vzrostl⁸¹.

EU zamýšlí zvýšit dodávky **vodíku z obnovitelných zdrojů** jako součást diverzifikovaného a dekarbonizovaného energetického systému nezávislého na dovozu energie z Ruska. Navrhovaný **balíček opatření pro trh s vodíkem a dekarbonizovaným plynem** vymezí uspořádání trhu s vodíkem a zajistí snadnější přístup na trh s obnovitelnými a nízkouhlíkovými plyny. **Evropská vodíková banka**⁸² pomůže překonat počáteční investiční problémy v oblasti obnovitelného vodíku tím, že pokryje rozdíl v nákladech na obnovitelný vodík a fosilní paliva. Agregace poptávky po vodíku by mohla umožnit propojení budoucích výrobců a odběratelů vodíku a pomohla by využít politickou a tržní váhu EU vůči mezinárodním výrobcům vodíku, což by vedlo k dostupnějším cenám. EU usiluje o partnerství se zeměmi v **povodí Středozemního moře**, v **oblasti Severního moře**, se **zeměmi Perského zálivu**, **Saúdskou Arábií** a **Ukrajinou** za účelem možného dovozu vodíku z obnovitelných zdrojů. V roce 2022, na konferenci COP 27 v Šarm aš-Šajchu, již EU uzavřela partnerství s Egyptem s cílem usnadnit investice a obchod s vodíkem z obnovitelných zdrojů.

2. ZHODNOCENÍ POKROKU ČLENSKÝCH STÁTŮ PŘI PLNĚNÍ AMBICÍ V OBLASTI ENERGETIKY A KLIMATU PRO ROK 2030

Do 15. března 2023 měly členské státy poprvé předložit integrovanou zprávu o pokroku v provádění svých **vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu** z roku 2020, které se vztahují na období 2021–2030. Toto podávání zpráv se týkalo pokroku při dosahování jejich cílů, úkolů a příspěvků v rámci pěti rozměrů energetické unie, včetně emisí skleníkových plynů a jejich odstraňování, ale i provádění nebo změn politik a opatření členských států a jejich financování.

Kromě toho musely členské státy podat zprávu o pokroku v plnění svých **adaptačních cílů**, o dopadu svých politik a opatření na **kvalitu ovzduší a emise látek znečišťujících ovzduší** a o krocích podniknutých k navázání **víceúrovňového dialogu v oblasti energetiky a klimatu**. Na základě jejich zpráv Komise posoudila **pokrok členských států** v provádění jejich prvních vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu. Toto posouzení má zásadní význam pro zhodnocení toho, jak EU pokročila v plnění svých ambicí v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030⁸³. Úplné posouzení je uvedeno v pracovním dokumentu útvarů Komise, který je přiložen k této zprávě. **Zpráva o pokroku v oblasti klimatu** dále obsahuje posouzení pokroku v oblasti politiky týkající se klimatu podle nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu⁸⁴ a podle evropského právního rámce pro klima, včetně historicky prvního společného pokroku členských států v plnění **cíle EU dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality**.

Integrovaná povaha podávání zpráv představuje ve srovnání s četnými povinnostmi týkajícími se podávání zpráv a hodnocení podle *acquis* v oblasti energetiky a klimatu před vstupem nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu v platnost **výrazné snížení administrativní zátěže** na straně Komise i členských států. Toto integrované podávání zpráv umožnilo **komplexnější posouzení pokroku při plnění**

⁸¹ Hlavní ekonom ENER, na základě údajů JRC, ENTSO-G Transparency.

⁸² COM(2023) 156 final.

⁸³ Každý členský stát podává Komisi každé dva roky zprávu o stavu provádění svého vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu prostřednictvím integrované vnitrostátní zprávy o pokroku v oblasti energetiky a klimatu, která zahrnuje všech pět rozměrů energetické unie. Tam, kde je to možné, se při podávání zpráv a hodnocení využívají srovnatelné energetické statistiky. V důsledku toho se nejnovější konsolidované údaje v některých oblastech vztahují k roku 2021 nebo 2022. Údaje, jejichž sběr byl ukončen v roce 2021, neodrážejí skutečnost, že mnoho členských států od začátku ruské agresivní války proti Ukrajině výraznou měrou upustilo od dovozu fosilních paliv z Ruska.

⁸⁴ Nařízení (EU) 2018/1999.

cílů v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030. Skutečnost, že podávání zpráv probíhalo prostřednictvím **elektronické platformy**, výrazně přispěla ke zjednodušení procesu předkládání a ke zvýšení srovnatelnosti údajů, což usnadnilo následný přezkum a posouzení.

Členské státy v současné době rovněž **aktualizují své vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu**, přičemž vycházejí z dosavadního pokroku. V současné době musí brát v úvahu nové legislativní a politické prostředí (**balíček opatření „fit for 55“**; změnu geopolitické situace oproti původním vnitrostátním plánům v oblasti energetiky a klimatu; a reakci EU v rámci **plánu REPowerEU**), aby zajistily, že společně dosáhnou zvýšených ambicí prostřednictvím politik, které jsou založeny na **důvěryhodném a promyšleném** plánování členských států.

2.1. Pokrok v plnění cílů, úkolů a příspěvků EU a členských států pro rok 2030

RÁMEČEK - „Nyní se musíme zaměřit na to, aby byla pravidla co nejdříve přijata, a přistoupit k jejich praktickému uplatňování.“ (Ursula von der Leyenová, zpráva o stavu Unie, 2023)

- Čisté emise skleníkových plynů v EU se v roce 2022 snížily přibližně o 3 %, a pokračoval tedy celkový klesající trend posledních třiceti let. **EU a její členské státy však musí výrazně zintenzivnit úsilí o provádění, aby nadále usilovaly o plnění cíle EU snížit emise skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 a cíle EU dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality.**
- Podíl **energie z obnovitelných zdrojů** na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2021 dosáhl 21,8 %. Vzhledem k průměrnému ročnímu nárůstu o 0,67 procentního bodu od roku 2010 bude dosažení nového cíle EU pro rok 2030 ve výši 42,5 % (a ještě více ambiciózního cíle ve výši 45 %) vyžadovat v nadcházejících letech mnohem rychlejší růst.
- V roce 2021 zůstala spotřeba primární energie v EU (1 311 Mtoe) na nižší úrovni než v roce 2019. Pokud bude tento trend v nadcházejících letech pokračovat, mohlo by to naznačovat, že v tomto dvouletém období došlo ke strukturálnímu zlepšení.
- Ačkoli členské státy vyvinuly značné úsilí o zvýšení přeshraniční kapacity, **je nutné vyvíjet další úsilí, aby byly splněny cíle propojení do roku 2030**, zejména pokud jde o včasné uskutečnění plánovaných přeshraničních projektů mezi členskými státy.

Po výrazném oživení emisí skleníkových plynů v roce 2021, k němuž došlo po bezprecedentním poklesu v roce 2020 v důsledku pandemie COVID-19, se očekává, že emise v EU v roce 2022 budou opět odpovídat klesajícímu trendu posledních třiceti let, kterého bylo dosaženo před pandemií. Podle předběžných údajů se celkové domácí emise skleníkových plynů v EU (tj. bez využití půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF) a mezinárodní letecké dopravy) v roce 2022 snížily o 2,4 % oproti roku 2021, zatímco HDP EU vzrostl o 3,5 %. To se projevilo snížením emisí skleníkových plynů o 30,4 % ve srovnání s výchozím rokem 1990 (resp. o 29 % se zahrnutím mezinárodní letecké dopravy). Očekává se, že vykazované čisté pohlcení skleníkových plynů z LULUCF se rovněž mírně zvýší⁸⁵. V důsledku toho se očekává, že čisté emise skleníkových plynů v roce 2022 (tj. včetně LULUCF) budou o 32,5 % nižší než v roce 1990 (nebo o 31,1 %, pokud se zahrne mezinárodní letecká doprava).

Nejnovější prognózy emisí skleníkových plynů, které předložily členské státy, však vykazují **značné rozdíly oproti společným cílům EU v oblasti klimatu**, a to i při zohlednění dodatečných opatření. Aby EU pokračovala na cestě ke splnění cíle snížení emisí do roku 2030 a klimatické neutrality do roku 2050,

⁸⁵ Přibližné údaje za rok 2022 by mohly naznačovat zlom v klesajícím trendu propadu LULUCF pozorovaném v posledních letech. Hodnocení však bere v úvahu velkou nejistotu těchto údajů a skutečnost, že bude pravděpodobně předmětem zásadních revizí.

musí výrazně zrychlit tempo změn a více se zaměřit na oblasti, kde dochází ve značné míře k požadovanému snížení emisí (např. budovy, doprava), kde byl pokrok v poslední době příliš pomalý (např. zemědělství), nebo kde se snížení emisí v posledních letech dokonce ubíralo nesprávným směrem (např. LULUCF)⁸⁶.

S cílem zohlednit změnu klimatu a připravit půdu pro účinné a informované **přizpůsobení se klimatu** v souvislosti se zvýšenou četností a intenzitou extrémních povětrnostních jevů považují členské státy vlny veder, sucha, silnější bouře a zvýšené množství srážek za nebezpečí pro energetickou unii. Mezi příklady zranitelnosti a rizik uváděných **ve všech dimenzích energetické unie** patří zranitelnost v rámci energetického systému (např. vodní energie oproti riziku nedostatku vody a sucha, jaderná energie oproti riziku rostoucí teploty chladicí vody v důsledku vln veder, snížení dostupnosti a kvality biomasy, přerušení provozu sítě).

S cílem řešit tato rizika si členské státy stanovily jak zastřešující národní, tak **odvětvové adaptační cíle** v souvisejících odvětvích, jako je zemědělství, stavebnictví, lesnictví, energetika, infrastruktura a doprava. Dvacet členských států uvedlo adaptační cíle, přičemž většina z nich plně odpovídá zjištěným rizikům (čtrnáct plně, šest částečně). **Rámce pro monitorování a hodnocení adaptačních cílů** jsou v členských státech buď nové, nebo se teprve vytvářejí a fungují v rámci národních adaptačních strategií nebo plánů, přičemž jen zřídka zohledňují synergie s rozměry energetické unie, které se odrážejí ve vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu. Dvanáct členských států vykázalo jasný pokrok v provádění adaptačních opatření u každého adaptačního cíle.

V roce 2021 dosáhla EU podílu **energie z obnovitelných zdrojů** na hrubé konečné spotřebě energie ve výši **21,8 %**, což představuje mírné **snížení oproti roku 2020** (22 %) ⁸⁷. Zatímco v absolutních číslech se spotřeba energie z obnovitelných zdrojů oproti roku 2020 zvýšila přibližně o 5 % na 220 804 Mtoe ve srovnání s 209 595 Mtoe v předchozím roce, celková spotřeba energie rostla rychleji, neboť po zrušení omezení v důsledku pandemie COVID došlo ke zvýšení hospodářské aktivity. V několika členských státech navíc klesly podíly energie z obnovitelných zdrojů kvůli zpoždění při provádění pravidel směrnice o obnovitelných zdrojích energie týkajících se kritérií udržitelnosti pro bioenergi.

Podíváme-li se na pokrok na cestě k dosažení cílů pro rok 2030, zjistíme, že podíl 21,8 % v roce 2021 je mírně nižší než cíl závazného předběžného plánu týkajícího se podílu ve výši 22,2 % pro rok 2022⁸⁸ založený na současném cíli pro rok 2030 ve výši 32 %. Na základě aktualizovaného cíle ve výši 42,5 % by však byl tento podíl o více než 2 procentní body nižší než plán (milník by byl na úrovni 24,05 %).

Od roku 2010 se celkový podíl energie z obnovitelných zdrojů každoročně zvyšuje v průměru o 0,67 procentního bodu. Nový cíl EU pro rok 2030 ve výši 42,5 % (a ještě více ambiciózní cíl ve výši 45 %) bude v nadcházejících letech vyžadovat mnohem rychlejší růst. Zvláště výrazný pokrok byl zaznamenán v **odvětví elektřiny**, kde se podíl obnovitelných zdrojů zvýšil z 21,3 % v roce 2010 na 37,6 % v roce 2021. Pokrok v oblasti **vytápění a chlazení** (z 17 % na 22,9 %) a **dopravy** (z 5,5 % na 9,1 %) byl o něco menší.

Podíly energie z obnovitelných zdrojů v roce 2021 se v jednotlivých členských státech značně liší, což odráží rozdílné výchozí pozice a vnitrostátní cíle stanovené pro jednotlivé členské státy v původní směrnici o obnovitelných zdrojích energie a vnitrostátní příspěvky stanovené ve vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu. Nejvyššího podílu obnovitelné energie v roce 2021 dosáhlo Švédsko (62,6 %),

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Podle zpráv členských států v souladu se statistikami Eurostat SHARES.

⁸⁸ Článek 4 nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

následované Finskem (43,1 %) a Lotyšskem (42,1 %). Nejnižší podíl energie z obnovitelných zdrojů, který nepřesáhl úroveň 13 %, měly Belgie, Irsko, Lucembursko, Malta a Nizozemsko. V několika členských státech došlo k výraznému snížení tohoto podílu, zejména v Bulharsku, a to o 6,3 procentního bodu, a v Irsku – o 3,7 procentního bodu (v obou případech zejména v důsledku snížení podílu bioenergie). Jiné země, jako například Estonsko (nárůst o téměř 8 procentních bodech, částečně díky statistickým převodům), zaznamenaly výrazné zvýšení.

S ohledem na vnitrostátní zavádění a aktuálně oznámené statistické převody **dosáhly v roce 2021 podílu nižšího než jejich závazný cíl pro rok 2020 podle původní směrnice o obnovitelných zdrojích energie tyto členské státy: Francie (o 3,7 procentního bodu nižší než cíl pro rok 2020), Irsko (3,5 procentního bodu), Nizozemsko (1 procentní bod) a Rumunsko (0,6 procentního bodu)**. V důsledku toho budou muset tyto členské státy přijmout do jednoho roku dodatečná opatření, aby pokryly tento rozdíl v příštím roce⁸⁹.

EU splnila cílové hodnoty týkající se **energetické účinnosti** pro rok 2020 stanovené ve směrnici o energetické účinnosti, a to jak z hlediska spotřeby primární energie, tak z hlediska konečné spotřeby energie⁹⁰. Hodnoty jsou však výrazně ovlivněny krizí COVID-19 a opatřeními volného pohybu osob, která omezila celkovou aktivitu a následně snížila poptávku po energii.

V roce 2021 činila spotřeba primární energie v EU 1 311 Mtoe, což je přibližně o 6 % více než v roce 2020. To je pravděpodobně způsobeno oživením po krizi COVID-19, i když spotřeba primární energie zůstala na nižší úrovni než v roce 2019. To zatím neodráží společné úsilí EU o snížení poptávky po energii po ruské agresi proti Ukrajině. Pokud bude klesající trend pokračovat i v následujících letech, bude to znamenat, že došlo ke strukturálnímu zlepšení.

Absolutní konečná spotřeba energie v roce 2021 ve srovnání s rokem 2005 klesla v osmnácti členských státech, v osmi členských státech vzrostla a ve třech členských státech (Litva, Malta a Polsko) se zvýšila o více než 20 %. V roce **2021 došlo ve všech členských státech k nárůstu celkové konečné spotřeby energie ve srovnání s rokem 2020**. Celkově lze říci, že **posoudíme-li pokrok v souvislosti s vývojem do roku 2030**, hodnoty primární a konečné spotřeby energie stále ještě nejsou v souladu s **cíli pro rok 2030**.

Vykázané nové roční úspory energie v rámci **povinných úspor energie** podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti činí 10 384 ktoe/rok. Objem nových ročních úspor, který odpovídá cíli 0,8 % za rok⁹¹, činí za 25 členských států, které podaly zprávu společně, 7 309 ktoe za rok. Vykázané úspory jsou tak o 42,1 % vyšší než požadované úspory.

Několik členských států, které poskytly údaje, vykazuje určitý pokrok směrem k cílům **renovace budov** pro rok 2030 stanoveným ve vnitrostátních dlouhodobých strategiích renovací⁹². Počet nových a renovovaných budov s téměř nulovou spotřebou energie, které se od konce roku 2020 staly standardem pro nové budovy v členských státech⁹³, se v letech 2020 až 2021 zvýšil v průměru o 80 %. Členské státy rovněž poskytly celou řadu milníků a ukazatelů pokroku na vnitrostátní úrovni, které se zaměřují na zlepšení stavu fondu budov a snížení jejich spotřeby energie. Je třeba zvýšit úsilí při sledování vývoje fondu budov. V

⁸⁹ V souladu s čl. 32 odst. 4 nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

⁹⁰ [Analýza zpráv o cílech pro rok 2020 podle článku 27 nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu – energetická účinnost](#).

⁹¹ V případě Kypru a Malty činí toto tempo 0,24 % za rok.

⁹² [Posouzení prvních dlouhodobých strategií renovací podle směrnice o energetické náročnosti budov \(článek 2a\)](#).

⁹³ Jak je stanoveno ve směrnici 2010/31/EU o energetické náročnosti budov.

tomto ohledu obsahuje přínosná ustanovení návrh⁹⁴ aktualizace směrnice o energetické náročnosti budov, jako například plány renovací budov a vnitrostátní databáze pro energetickou náročnost budov, které mají každoročně poskytovat údaje středisku EU pro sledování fondu budov⁹⁵.

Celkově lze říci, že většina členských států si ve vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu na rok 2019 stanovila národní cíle a úkoly související s energetickou bezpečností. Tyto cíle mají různou podobu a sahají například od výstavby a využívání zařízení pro skladování energie až po výstavbu terminálů LNG nebo snížení závislosti na dovozu energie. Tyto závazky posilují energetickou bezpečnost EU.

Komise nebyla schopna posoudit pokrok EU při dosahování **cílů diverzifikace**, a tím i **energetické bezpečnosti**, neboť pouze sedm členských států mělo stanoveno související cíl nebo úkol. Téměř všechny země, které si takové cíle diverzifikace stanovily, však zaznamenaly určitý pokrok.

Totéž platí pro **snížování závislosti na dovozu energie** ze zemí mimo EU, neboť pouze šest členských států si v této oblasti stanovilo kvantifikovatelné cíle. Ze zemí, které si stanovily zvláštní cíle týkající se závislosti na dovozu, některé země nezaznamenaly žádný významný pokrok (např. Řecko) nebo dokonce zaznamenaly zhoršení situace (např. Chorvatsko, Polsko). Určitý pokrok zaznamenalo pouze Bulharsko, Itálie a Estonsko. **Závislost EU na dovozu fosilních paliv** byla v průběhu devíti let předcházejících sledovanému období do značné míry stabilní, neboť v roce 2021 se oproti roku 2012 zvýšila pouze o jeden procentní bod. Tento ukazatel nezahrnuje důsledky ruské invaze na Ukrajinu, protože údaje jsou k dispozici pouze do roku 2021. Vzhledem k tomu, že členské státy ustoupily od dovozu ruských fosilních paliv, situace se pravděpodobně výrazně změnila.

Pokrok do roku 2021 při **plnění cíle týkajícího se vyvinutí schopnosti zvládnout omezení nebo přerušování dodávky** některého zdroje energie se zdá být pozitivní, přičemž většina zemí dosáhla významného pokroku v oblasti odolnosti svých plynárenských a energetických soustav.

Členské státy vyvinuly značné úsilí o **zvýšení přeshraniční kapacity**. Dokončení různých projektů společného zájmu by mělo dále **zlepšit úroveň propojení**. Nicméně sedm členských států (IE, EL, ES, FR, IT, CY, RO) zaostávalo za cílem propojení do roku 2030 a čtyři členské státy (IE, ES, IT, CY) zaostávaly rovněž za cílem propojení pro rok 2020. Pro splnění cílů do roku 2030 je zapotřebí dalšího úsilí, zejména pokud jde o včasné provedení plánovaných přeshraničních projektů.

Ne všechny členské státy si stanovily vnitrostátní cíle v oblasti **flexibility energetického systému**. U těch, které je mají stanoveny, se vnitrostátní cíle liší, pokud jde o přizpůsobivost a měřitelnost. Švédsko stanovilo šest vnitrostátních cílů v oblasti řešení flexibility s cílem určit a odstranit překážky a podpořit flexibilitu, jako je odezva na straně poptávky a skladování. Řecko zavedlo jasné rámce týkající se účasti a fungování odezvy na straně poptávky a dosáhlo pokroku v oblasti získávání odezvy na straně poptávky pro trhy s energií.

Pokud jde o výzkum, inovace a konkurenceschopnost, dvacet členských států podalo zprávu o opatřeních provádějících cíle a politiky v rámci Evropského strategického plánu pro energetické technologie. Většina členských států informovala o komplexních programech financování výzkumu, které podporují vývoj technologií zahrnutých do oblasti působnosti pracovních skupin pro provádění plánu. Pokud jde o **veřejné výdaje** na výzkum a inovace, devatenáct členských států poskytlo informace o kvantifikovatelných vnitrostátních cílech a pět členských států vykazovalo informace porovnáním s cílem. Ze

⁹⁴ COM(2021) 802 final.

⁹⁵ V roce 2023 bylo modernizováno [středisko EU pro sledování fondu budov](#).

třinácti členských států, které poskytly údaje za roky 2020 i 2021, zaznamenalo dvanáct nárůst investic do výzkumu a inovací (AT, CZ, DE, ES, FR, LT, MT, NL, AT, PT, FI, SE) a pouze jeden zaznamenal mírný pokles (EL).

Celková částka energetických dotací v EU do roku 2021 vzrostla na 216 miliard EUR. V přímém důsledku energetické krize dosáhla tato částka v roce 2022 výše 390 miliard EUR. V reakci na krizi v oblasti cen energií vytvořily členské státy 230 dočasných dotačních nástrojů v celkové odhadované hodnotě 195 miliard EUR. Významná část dočasných nástrojů byla určena domácnostem, které obdržely podporu ve výši 93 miliard EUR. Podpora poskytnutá odvětví silniční dopravy dosáhla výše 31 miliard EUR, zatímco meziodvětvové dotace činily 75 miliard EUR. Mnohá z těchto opatření, která členské státy přijaly na ochranu domácností a komerčních a průmyslových odběratelů, by měla být postupně zrušena v roce 2023 nebo po návratu cen energie na stabilní úroveň.

Krize vedla k dočasnému nárůstu dotací na fosilní paliva (především zemní plyn a silniční pohonné hmoty), které v roce 2022 dosáhly 123 miliard EUR. Přestože roční využití obnovitelných zdrojů energie každoročně roste, dotace vyplacené na obnovitelné zdroje energie klesly z 88 miliard EUR v roce 2020 na 86 miliard EUR v roce 2021 a na 87 miliard EUR v roce 2022. To je způsobeno především tržními dotačními nástroji, jako jsou výkupní ceny a rozdílové smlouvy. V dobách vysokých tržních cen plynuly vládám náhrady od výrobců energie z obnovitelných zdrojů.

Krize narušila dlouhodobý trend snižování dotací na fosilní paliva. Přibližně polovina dotací na fosilní paliva (58 miliard EUR) v roce 2024 skončí nebo se jedná o dotace krátkodobé povahy. U zbývajících přibližně 1 % (1,7 miliardy EUR) je datum ukončení stanoveno ve střednědobém horizontu (2025–2030). V případě ostatních 52 % (64 miliard EUR) těchto dotací na fosilní paliva zatím není stanoveno žádné datum ukončení, nebo bylo datum ukončení stanoveno po roce 2030⁹⁶.

Členské státy používají k řešení energetické chudoby různé přístupy, které jsou založené buď na kvantitativních cílech, nebo na kvalitativnějším hodnocení. Zatímco některé země dosáhly pokroku, jiné se potýkají s problémy při poskytování jasného hodnocení pokroku. Energetická chudoba je v právu EU pevně zakotvena: členské státy nesou odpovědnost za zjištění počtu domácností trpících energetickou chudobou na svém území a za provádění kombinace strukturálních a sociálních politik v případě, že je počet těchto domácností značný⁹⁷.

Podíl domácností, které si nemohou dovolit dostatečné vytápění, v roce 2021 ve většině členských států klesl. Výrazný nárůst mezi roky 2019 a 2021 hlásí pouze Španělsko. Vzhledem ke značné geografické rozmanitosti jsou však zasaženy všechny členské státy, přičemž údaje se pohybují od 1,4 % v případě Finska po 22,5 % v případě Bulharska. Je třeba poznamenat, že tyto vykázané údaje dosud neodrážejí nárůst počtu domácností, které si v roce 2022 nemohly dovolit dostatečné vytápění v důsledku prudkého nárůstu cen energií (viz oddíl 1.1). Členské státy zároveň minulou zimu zavedly značný počet mimořádných opatření, která přispěla k omezení dopadu energetické krize na nejzranitelnější domácnosti.

2.2. Politiky a opatření k dosažení cílů, úkolů a příspěvků EU a členských států pro rok 2030

Zásadního pokroku při dosahování ambicí pro rok 2030 je dosaženo díky tomu, že členské státy zajišťují odpovídající a důvěryhodné politiky a opatření, ale i nezbytné financování, aby podpořily své cíle, úkoly a příspěvky stanovené v jejich vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu a v právních

⁹⁶ Podrobnosti o dotacích na fosilní paliva jsou uvedeny v doprovodné zprávě o energetických dotacích v Evropě.

⁹⁷ Článek 3 nařízení (EU) 2018/1999.

předpisech schválených na úrovni EU. V roce 2023 toto podávání zpráv poprvé pokrývá všech pět rozměrů energetické unie integrovaným způsobem. Celkový počet vykázaných jednotlivých politik a opatření se zvýšil z 2 052 v roce 2021⁹⁸ na 3 039 v roce 2023. Na jeden členský stát připadá v průměru 113 jednotlivých politik a opatření. V porovnání s rokem 2021 se jedná o nárůst o 48 %. Kromě toho se výrazně zvýšil počet nově zavedených politik a opatření, což může být způsobeno potřebou členských států zavést nové politiky a opatření, aby splnily své cíle v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030.

Není možné provést **strukturální srovnání dostupných a nezbytných finančních prostředků pro dosažení** cílů, úkolů a příspěvků, které členské státy stanovily ve svých vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu. Údaje jsou často neúplné nebo nejednotné, a strukturální srovnání tedy není možné. V příštím cyklu podávání zpráv bude proto důležité zvýšit dostupnost, jednotnost a srovnatelnost vykazovaných informací.

Na úrovni EU **byla v roce 2023 zveřejněna** první výzva k předkládání návrhů v rámci **mechanismu EU pro financování energie z obnovitelných zdrojů**. Výzva je založena na dobrovolné účasti Lucemburska jako přispívající země, která do mechanismu vloží 40 milionů EUR, a Finsko je hostitelskou zemí, kde budou vybudovány projekty fotovoltaických elektráren, které budou vyrábět obnovitelnou energii o celkové kapacitě až 400 MW. Lucembursko a Finsko se budou v následujících patnácti letech dělit o statistické přínosy elektřiny vyrobené v rámci podporovaných projektů. Komise v současné době připravuje další výzvu k předkládání návrhů na rok 2024.

V roce 2023 byl prostřednictvím dvou úspěšných výzev realizován **Nástroj pro propojení Evropy v oblasti energetiky a jeho část zaměřená na obnovitelné zdroje energie a přeshraniční projekty**. Ty podpořily větrnou elektrárnu na moři ELWIND, kterou vystavěly Estonsko a Lotyšsko, projekt vodíkového hodnotového řetězce CICERONE, který vytvořily Španělsko, Itálie, Nizozemsko a Německo, větrnou elektrárnu na moři SLOWP, kterou vystavěly Estonsko a Lucembursko, a přeshraniční větrnou elektrárnu na pevnině ULP-RES. V letech 2021 a 2022 byly na projekty kritické infrastruktury společného zájmu poskytnuty granty z fondu Nástroje pro propojení Evropy v celkové výši 1,64 miliardy EUR.

Pokud jde o účinky a náklady politik a opatření, osmnáct členských států vykazovalo kvantitativní úspory skleníkových plynů *ex ante*. Úspory dosahují 407 milionů tun (Mt) ekvivalentu CO₂ v roce 2025, 703 Mt v roce 2030, 577 Mt v roce 2035 a 537 Mt v roce 2040. Uváděné úspory se zdají být neúplné, a to vzhledem k tomu, že pokles po roce 2030 neodpovídá očekávání rostoucích úspor v čase.

Členské státy podaly zprávy o **budoucích dopadech emisí látek znečišťujících ovzduší** vyplývajících z provádění politik a opatření stanovených v jejich vnitrostátních plánech v oblasti energetiky a klimatu pouze v omezené míře a v různém rozsahu. Zatímco dva členské státy uvádějí dopady (téměř všech svých) politik a opatření, většina z nich zahrnuje (mnohem) menší podíl politik a opatření a šest členských států neuvedlo dopady na kvalitu ovzduší a emise do ovzduší u žádné politiky a opatření. **Většina členských států, které podaly zprávu, uvedla, že v důsledku provádění politik a opatření došlo ke snížení emisí jednotlivých znečišťujících látek** (NO_x, NH₃, PM_{2,5}, SO₂, NMVOC), přičemž u některých znečišťujících látek (např. SO₂) byly dopady zřetelnější než u jiných (například NH₃, PM_{2,5}).

2.3. Regionální spolupráce

Lepší regionální spolupráce může posílit dopad a soudržnost energetické unie ve všech jejích pěti

⁹⁸ Podle článku 18 nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

rozměrech. Většina členských států informovala o svém pokroku při provádění regionální spolupráce a většina z nich vykázala **určitý pokrok alespoň u jedné ze svých iniciativ nebo projektů regionální spolupráce**. Uváděné projekty nebo iniciativy regionální spolupráce pokrývají všech pět dimenzí, i když **většina z nich se zaměřuje na energetickou bezpečnost, vnitřní trh s energií a dekarbonizaci**, přičemž méně projektů nebo iniciativ se týká energetické účinnosti nebo výzkumu, inovací a konkurenceschopnosti.

Regionální spolupráce v oblasti obnovitelných zdrojů energie získává stále větší dynamiku, zejména v odvětví prací na moři. Na základě spolupráce v oblasti energetiky v Severním moři (NSEC) a plánu propojení baltského trhu s energií (BEMIP) podepsaly země kolem Severního a Baltského moře několik prohlášení⁹⁹ a memorand o porozumění s cílem společně rozvíjet potenciál činností na moři v obou přímořských oblastech. Kromě toho se od ledna 2022 více než dvacetkrát setkali evropští ministři energetiky, a to v různých formátech (například na neformálních a mimořádných zasedáních Rady TTE).

Některé členské státy vykazují pokrok v oblasti regionální spolupráce prostřednictvím regionálních fór, jako je Pentalaterální energetické fórum a NSEC, prostřednictvím strategií, jako je strategie EU pro jadransko-jónský region¹⁰⁰, a prostřednictvím spolupráce v rámci technických energetických projektů realizovaných prostřednictvím Evropské sítě provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav, programů Interreg a Nástroje pro propojení Evropy.

2.4. Víceúrovňový dialog

Víceúrovňový dialog je **základním nástrojem pro získání celospolečenského souhlasu s potřebou energetické transformace a s dosažením ambicí v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030**. Většina členských států vykázala činnosti související se zaváděním vnitrostátních víceúrovňových dialogů o klimatu a energetice, přičemž zmínila vytvoření různých fór, platform a výborů. Do nich se zapojily místní orgány, organizace občanské společnosti, podnikatelská obec, investoři, další příslušné zúčastněné strany a široká veřejnost.

Úroveň **vyspělosti, propracovanosti a struktury těchto dialogů** se však v jednotlivých členských státech značně liší. Některé členské státy zmiňují struktury nebo metody, které se používají již několik let, dokonce ještě před vstupem nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu v platnost, zatímco jiné členské státy uvádějí postupy zavedené od roku 2022 nebo postupy, které se právě zavádějí.

Několika členským státům se podařilo postavit svůj postup do širší perspektivy, zdůraznit pravidelnost a trvalost svých iniciativ, kvalifikovat a kvantifikovat své činnosti, výsledky a dosažené dopady, zatímco jiné členské státy spíše vyjmenovaly své konzultace a akce, aniž by vysvětlily celkový přístup nebo to, jak jsou jejich iniciativy vzájemně propojeny. Několik členských států se výrazně zaměřilo na začlenění místních orgánů, které však není výrazněji uplatňováno.

Mnohé členské státy **omezují rozsah** svých víceúrovňových dialogů o klimatu a energetice **na proces vytváření vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu**, ačkoli nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu usiluje o **komplexnější rámec** a požaduje, aby členské státy navázaly víceúrovňový dialog zahrnující různé scénáře politik v oblasti energetiky a klimatu, včetně dlouhodobých, a přezkoumávaly dosažený pokrok.

⁹⁹ [Marienburgské prohlášení](#) a [společné prohlášení o větrné energii na moři v Baltském moři](#).

¹⁰⁰ [Strategie EU pro jadransko-jónský region \(ec.europa.eu\)](#).

3. ZÁVĚR, VÝHLED a PŘETRVÁVAJÍCÍ VÝZVY

Energetická krize, která postihla EU, ukázala, jak důležitá je připravenost a odolnost. Zároveň se ukázalo, že koordinace na úrovni EU a společná opatření EU a členských států jsou účinná, což vedlo k větší jednotě členských států a většímu geopolitickému vlivu a váze EU. V budoucnu bude mít pro **zajištění energetické bezpečnosti, zvýšení energetické nezávislosti EU a dokončení přechodu na čistou energii** i nadále zásadní význam odolnost a sladění opatření členských států a EU. Nedávný vývoj rovněž zdůraznil, že energetická bezpečnost je pro hospodářskou bezpečnost EU klíčová, neboť většina hospodářských odvětví závisí na stabilních dodávkách energie a dodavatelských řetězcích.

Komise bude i nadále úzce spolupracovat s Parlamentem i Radou s cílem dospět před koncem mandátu stávající Komise ke spravedlivým, vyváženým a současně ambiciózním dohodám o zbývajících iniciativách v rámci Zelené dohody pro Evropu. To by EU umožnilo vytvořit pevný legislativní základ a **zaměřit se na jeho provádění**, aby byla schopna řešit výzvy, které jí brání stát se prvním klimaticky neutrálním kontinentem. Členské státy současně budou muset do 30. června 2024, po posouzení jejich návrhů ze strany Komise a jejich doporučení k těmto návrhům, dokončit své aktualizované **vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu**. Tyto plány, které podrobně stanoví způsob, jakým budou jednotlivé členské státy plnit klíčový úkol, jímž je provedení Zelené dohody pro Evropu do roku 2030, tudíž budou představovat ústřední bod strategie EU a členských států pro dosažení pokročilejších cílů a ambicí energetické unie.

EU se podařilo úspěšně zvládnout nedávné obtíže, ale několik velkých výzev nadále přetrvává. Tyto výzvy bude třeba řešit v krátkodobém až střednědobém horizontu, aby se posílila odolnost a suverenita EU v oblasti energetiky, napomohlo se konkurenceschopnosti jejího průmyslu, zajistila trvalá pracovní místa a klimatická neutralita se stala realitou pro budoucí generace. Níže je podrobně popsáno několik oblastí, na které je třeba se zaměřit.

1) Modernizovaná struktura správy a politiky EU v oblasti energetiky a klimatu po roce 2030

Díky návrhům v rámci balíčku „fit for 55“ a plánu REPowerEU je nyní EU téměř plně vybavena legislativními i nelegislativními nástroji pro uskutečnění přechodu na čistou energii pomocí bezpečné, cenově dostupné a konkurenceschopné energie. S ohledem na nadcházející přezkum nařízení o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu v roce 2024 bude možná nutné přehodnotit **strukturu správy a politiky EU v oblasti klimatu a energetiky**. Od počátku ruské invaze na Ukrajinu měly pro úspěšné zmírnění dopadů energetické krize zásadní význam **koordinace** a opatření v oblasti **energetiky na úrovni EU**. Pro dosažení cílů EU v oblasti energetiky, včetně postupného ukončení dovozu ruských fosilních paliv do roku 2027 a budování strategické energetické autonomie, je důležitá strategická koordinace energetické politiky na úrovni EU. Přezkum rámce pro správu opatření v oblasti energetiky a klimatu musí odrážet změny, které přinesl balíček „fit for 55“, a posílit schopnost EU plnit své cíle. To bude nezbytné pro to, aby EU mohla jít příkladem a přesvědčila mezinárodní partnery, aby i oni plnili cíle přechodu na čistou energii, a to počínaje globálními cíli v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie před konferencí COP 28, která se uskuteční koncem roku.

Kromě toho nastal čas zamyslet se nad **cílem v oblasti skleníkových plynů pro rok 2040**. Tento cíl by měl představovat věrohodné a měřitelné kroky k dosažení dlouhodobého cíle klimatické neutrality do roku 2050. Stanovení cíle pro emise skleníkových plynů do roku 2040 zvýší **dlouhodobou předvídatelnost pro investory** a zároveň umožní **nákladově efektivní energetické transformace, zvýší konkurenceschopnost průmyslu EU a upevní pozici EU jako světového lídra** v oblasti přechodu na

čistou energii. Cesta ke klimatické neutralitě, bezpečnost dodávek ani cenová dostupnost nejsou samozřejmostí. Proto musí **budoucí správa** v oblasti **klimatu a energetiky umožnit EU a členským státům řešit zbývající výzvy** a zajistit, aby Unie zůstala konkurenceschopným globálním hráčem.

2) Významně podpořit konkurenceschopnost a vedoucí postavení EU v oblasti průmyslu

Konkurenceschopnost EU je důležitou zárukou technologické suverenity EU a nezávislosti jejího energetického systému. Stávající Komise považuje udržení a posílení konkurenceschopnosti EU za strategicky důležité. To je patrné i z požadavku předsedkyně Komise, aby Mario Draghi vypracoval zvláštní zprávu o budoucnosti evropské konkurenceschopnosti. **Konkurenceschopné evropské podniky a silná výrobní základna pro čisté technologie** jsou nezbytné pro dosažení cílů EU v oblasti energetiky. **Inflace** je nadále vysoká. To ovlivňuje přechod na čistou energii, zejména investice do obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti, které jsou kapitálově náročné. Ačkoli se ceny zemního plynu po krizi stabilizovaly, stále jsou dvojnásobně než v době před krizí¹⁰¹ a EU se soustavně potýká s vyššími cenami energií než jiné oblasti světa¹⁰². V rámci přechodu na čistou energii bude třeba zajistit bezpečný, levný, spolehlivý a stabilní přístup k elektřině. Vysoké ceny energií vytvářejí konkurenční nevýhodu nejen pro výrobu v EU, ale i s pro **celosvětový závod v oblasti čistých technologií**.

V důsledku přijetí zákona o snížení inflace investují USA veřejné prostředky na podporu ekologicky udržitelné spotřeby, výroby a investic, a to především prostřednictvím cílených daňových úlev (celkem 500 miliard USD, z nichž 60 % je určeno pro energetický sektor). Zároveň je lídrem v oblasti podpory čistých technologií Čína¹⁰³, a to prostřednictvím ekonomiky zaměřené na investice. Čína vyrábí obrovské množství dotovaných fotovoltaických panelů a uspokojuje silnou poptávku na trhu EU.

Prostřednictvím **aktu o průmyslu pro nulové čisté emise**, který je součástí průmyslového plánu Zelené dohody, se Komise snaží zvýšit konkurenceschopnost EU a její domácí výrobní kapacity v oblasti technologií pro nulové čisté emise. Aby EU zůstala konkurenceschopná, musí vybudovat kapacity, které budou co nejúčinněji využívat všechny příslušné technologie, a to prostřednictvím vhodného právního rámce. Komise předkládá **evropský balíček opatření v oblasti větrné energie**, který má řešit specifické problémy v odvětví větrné energie. Klíčové prvky tohoto balíčku budou zahrnovat opatření týkající se dalšího urychlení udělování povolení, zlepšení aukčních systémů v celé EU, dovedností, přístupu k financování a stabilních dodavatelských řetězců. Kromě toho by EU mohla v rámci dvoustranných obchodních dohod nebo prostřednictvím průmyslových partnerství pro nulové čisté emise navázat partnerství s vybranými zeměmi mimo EU, které mají odpovídající průmyslové kapacity a nižší výrobní náklady.

Regulační a finanční rámec EU se snaží překlenout **propast mezi výzkumem a inovacemi (VaI) a uváděním na trh** v nových nebo začínajících odvětvích čistých technologií. Komise bude i nadále podporovat **výzkum a inovace** v úzkém partnerství s průmyslem, aby se urychlil vývoj čistých technologií a posílila výrobní základnu EU. Cílená **pravidla pro zadávání zelených veřejných zakázek** by konkrétně mohla pomoci dále mobilizovat soukromé investice na podporu začínajících a rozvíjejících se podniků v

¹⁰¹ [Výroba fosilních paliv v EU je rekordně nízká, neboť poptávka klesá | Ember \(ember-climate.org\).](#)

¹⁰² Energetická krize a válka na Ukrajině vedly k exponenciálnímu nárůstu a sblížení cen mezi Evropou a Asií a k dočasnému prohloubení nepříznivého cenového rozdílu mezi EU a USA (např. ještě před maximy dosaženými v létě 2022 byly ceny elektřiny a plynu v EU dva- až pětkrát, resp. tři- až pětkrát vyšší než v USA). To by mohlo pokračovat i v nadcházejícím desetiletí (levnější americký plyn a zejména elektřina).

¹⁰³ [Strategické perspektivy: Konkurence v nové bezuhlíkové průmyslové éře.](#)

EU. Prověrkou konkurenceschopnosti každého nového právního předpisu a legislativního návrhu s cílem **zmírnit povinnosti v oblasti podávání zpráv** na úrovni EU o 25 % dojde ke zlepšení podnikatelského prostředí pro malé a střední podniky. Zahájení **dialogů o přechodu na čistou energii** s průmyslem rovněž podporuje vytváření obchodního modelu pro dekarbonizaci průmyslu (např. ocel, baterie). Současně EU posílí ochranu svého průmyslu před narušováním trhu ze strany třetích zemí. Prvním krokem je zahájení antisubvenčního šetření v případě elektromobilů pocházejících z Číny. Inteligentní a inovativní technologie již hrají zásadní roli při analýze a optimalizaci energetických systémů. V této souvislosti a v oblasti výzkumu a inovací se očekává, že poroste význam **umělé inteligence**. Komise pracuje na minimálních celosvětových standardech pro bezpečné a etické využívání umělé inteligence. Budoucnost našeho odvětví čistých technologií musí být v rukou Evropy.

3) Zajištění spolehlivých dodávek kritických surovin

Spolehlivý přístup k určitým surovinám je v EU stále větším problémem. Tento přístup bude mít zásadní význam pro přechod na čistou energii a konkurenceschopnost průmyslu EU. Většina ekologických technologií vyžaduje značné množství kovů a minerálů, jako je měď, lithium a kobalt. Podle Mezinárodní energetické agentury může být v důsledku rostoucí poptávky čím dál omezenější nabídka některých surovin¹⁰⁴. Ačkoli se předpokládá, že poptávka EU po kritických surovinách **dramaticky vzroste**, do značné míry závisí na dovozu z několika málo, často kvazimonopolních zemí mimo EU (například 98 % dodávek vzácných zemin a 93 % hořčíku získává EU z Číny)¹⁰⁵. Nedávná krize poukázala na rizika a důsledky přílišné závislosti na jedné zemi a Čína již zavedla opatření omezující vývoz galia a germania, které jsou nezbytné pro polovodiče a solární panely. Cílem návrhu **aktu o kritických surovinách** předloženého Komisí je zajistit přístup k bezpečným a udržitelným dodávkám těchto materiálů. Bezpečnost dodávek kritických surovin v EU může rovněž zlepšit pokrok na cestě k **oběhovému využívání materiálů**. Zdá se, že jsou nezbytná další opatření zaměřená na diverzifikaci přístupu k surovinám. Komise dále oznámila, že vytvoří nový klub pro kritické suroviny určený pro všechny podobně smýšlející země, které chtějí posílit globální dodavatelské řetězce, posilovat Světovou obchodní organizaci a více prosazovat boj proti nekalým obchodním praktikám.

4) Zajistit potřebné investice pro přechod na čistou energii

Aby bylo možné dosáhnout ambiciózních cílů pro rok 2030, bude nutné značně **zvýšit investice** do přechodu na čistou energii, přičemž se očekává, že veřejné zdroje budou omezené. Ve své zprávě o strategickém výhledu z roku 2023 Komise odhadovala, že k dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu a plánu REPowerEU je zapotřebí **dodatečných ročních investic ve výši 620 miliard EUR**¹⁰⁶. Přestože klíčovou roli budou hrát evropské finanční instituce, jako je Evropská investiční banka a Evropská banka pro obnovu a rozvoj, většina investic bude muset pocházet ze soukromého sektoru. EU musí vytvořit přitažlivé investiční prostředí a získat soukromé finanční prostředky. Za tímto účelem EU pracuje na zavedení robustního rámce pro udržitelné financování¹⁰⁷, který by umožnil nasměrovat více soukromého

¹⁰⁴ Očekává se, že celosvětová poptávka po vzácných zeminách používaných ve větrných turbínách se do roku 2050 zvýší pětinašobně, poptávka po niklu používaném v bateriích se do roku 2040 zvýší patnáctinašobně, poptávka po lithiu používaném v elektromobilech se do roku 2050 zvýší 57násobně, poptávka po kovech platinové skupiny používaných ve vodíkových palivových článcích se do roku 2050 zvýší 970násobně (zdroj: COM(2023) 160 final).

¹⁰⁵ [RMIS – Surovinový informační systém \(europa.eu\)](#).

¹⁰⁶ COM(2023) 376 final; na základě dokumentu SWD(2023) 68 final a dokumentu COM(2022) 438 final. Kromě toho bude akt o průmyslu pro nulové čisté emise vyžadovat na období 2023–2030 celkem 92 miliard EUR.

¹⁰⁷ [Balíček týkající se udržitelného financování, 13. června 2023](#).

kapitálu do zelené a udržitelné transformace, včetně energie z obnovitelných zdrojů. Významným **faktorem umožňujícím** nezbytné investice je **dlouhodobá předvídatelnost politik**. Zjednodušený a méně byrokratický přístup k podpoře EU (konkrétně k půjčkám a zárukám za půjčky) by zvýšil **přitažlivost jednotného trhu pro zelené investice** a podpořil **pákový efekt soukromých investic** prostřednictvím rozpočtu EU.

5) Nabízet dostupné ceny energie a zajistit silnou ochranu a posílení postavení spotřebitelů

Skutečná energetická unie musí zajistit **dostupné ceny energie** ve prospěch všech, a to již v krátkodobém horizontu. **Spotřebitelé a společnost** sehráli důležitou roli při zvládnání dopadů energetické krize tím, že snížili svou poptávku po energii, i když to pro mnohé z nich znamenalo zhoršení finančních problémů. **Z krize** však mohli vyjít **oslabení**, přičemž ceny zemního plynu a elektřiny jsou v dnešní době stále dvojnásobné než před krizí¹⁰⁸. Přejít **k více elektrifikovanému, dekarbonizovanému a decentralizovanému energetickému systému** umožní, aby se spotřebitelé dostali do pozice, v níž mohou skutečně ovlivňovat opatření týkající se dekarbonizace, a to díky vzniku inovativních **modelů pro posílení postavení spotřebitelů**, které se soustředí na **kolektivní výrobu energie pro vlastní spotřebu a sdílení energie**.

Tyto systémy zajišťují, že spotřebitelé mohou využívat přiměřených cen elektřiny pocházející z obnovitelných zdrojů energie vyráběných mimo místo. Pro spravedlivý přechod je důležité, aby byly tyto systémy dostupné domácnostem s nízkými příjmy a aby byli spotřebitelé dostatečně informováni a měli k dispozici silný soubor práv, právní ochrany a podpůrných opatření, a to jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU. Další zavádění inteligentních měřičů v domácnostech bude mít zásadní význam pro posílení postavení spotřebitelů a podporu inteligentnějších modelů spotřeby energie a úspor energie. V příhraničních regionech může místní přeshraniční spolupráce v oblasti energetiky pomoci řešit problém menšího počtu obyvatel těchto oblastí tím, že přispěje k jejich hospodářskému oživení. EU bude muset i nadále hrát klíčovou úlohu v podpoře široké veřejnosti, aby zůstala hnací silou přechodu na zelenou energii a zajistila vyváženou a spravedlivou transformaci. Zásadní význam má kromě toho i nadále uplatňování zásady „energetická účinnost na prvním místě“.

6) Zlepšit trhy s energií, energetické sítě a dále integrovat energetický systém

Energetický systém EU budoucnosti bude muset být integrovaný a bude se muset vyrovnávat se stále větší decentralizací. Je třeba urychleně posílit energetické sítě a upravit trh s energií. Čistý, účinný a integrovaný energetický systém bude vyžadovat značné **investice do přenosových a distribučních sítí**, aby bylo zajištěno propojení, přizpůsobení decentralizované výrobě a reakci na straně poptávky a umožnění pronikání vysokého podílu levné obnovitelné energie. Důležité kroky v tomto směru navrhne připravovaný **akční plán pro sítě**. Poroste úloha umělé inteligence při řízení a optimalizaci budoucího energetického systému EU. V souvislosti se stále větší digitalizací energetického systému roste riziko kybernetických útoků, což vyžaduje vhodná opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti. Energetické trhy budou muset poskytovat vhodné investiční signály pro obnovitelné zdroje energie, opatření v oblasti energetické účinnosti a použití nezbytných sítí. Trhy se budou muset přizpůsobit nejen většímu počtu účastníků působících na místní úrovni, ale také usnadnit rozvoj rozsáhlých a složitých hybridních projektů v oblasti

¹⁰⁸ [Výroba fosilních paliv v EU je rekordně nízká, neboť poptávka klesá | Ember \(ember-climate.org\)](https://ember-climate.org/).

obnovitelné energie, někdy i daleko na moři. Jako první krok bude důležité, aby všechny členské státy provedly balíček návrhů týkajících se čisté energie¹⁰⁹.

Digitalizace, flexibilita a reakce na straně poptávky budou hrát klíčovou roli v dobře fungujícím čistém a decentralizovaném energetickém systému. EU přijala komplexní legislativní rámec pro řešení těchto problémů. Kromě toho Komise předložila **strukturální reformu uspořádání trhu s elektřinou** v souvislosti s energetickou krizí. To sníží dopad fosilních paliv na ceny energie a podpoří zavádění čistších a flexibilnějších řešení. Přesto stále přetrvávají významné překážky, které brání zavádění vhodných obchodních modelů a technických řešení, jako jsou inteligentní sítě. Další integrace maloobchodních trhů může vyžadovat prozkoumání inovativních nástrojů a pobídek k urychlení přechodu na čistou a spravedlivou energii. Za tímto účelem bude EU spolupracovat se všemi účastníky trhu s cílem usnadnit aktivní účast a plně využít potenciál integrovaných trhů s energií v EU. Energetický systém se zároveň musí přizpůsobit dramatickým změnám souvisejícím s klimatem.

7) Řešení nedostatku kvalifikací a pracovních sil v odvětví energetiky

Nedostatek kvalifikací a pracovních sil představuje **překážku** při provádění přechodu na čistou energii a pro konkurenceschopnost EU. Podle odhadů bude dosažení našich cílů v rámci plánu REPowerEU vyžadovat **vytvoření více než 3,5 milionu pracovních míst¹¹⁰ do roku 2030**, což znamená více než ztrojnásobení stávající pracovní síly, která se odhaduje na 1,5 milionu pracovníků. Jedná se o pracovní místa v samotném odvětví čisté energie, ale také ve výrobě, stavebnictví, dopravě a službách spojených s podporou výroby a zaváděním těchto technologií¹¹¹. Předpokladem pro to je dostupnost dovedností a schopnost pracovníků přejít do těchto nově vznikajících odvětví. Téměř 30 % podniků v EU, které se zabývají výrobou elektrických zařízení, čelilo v roce 2022 nedostatku pracovních sil. Očekává se, že tato tendence bude sílit a ovlivní i **odvětví jaderné energetiky**. V této souvislosti musí být prioritou EU **zvyšování a rekvalifikace pracovníků** při současném zajištění genderově vyváženého, spravedlivého a inkluzivního pracovního prostředí. Je třeba zlepšit přístup na trh práce, zejména pro ženy, mladé lidi a migranty, a věnovat pozornost zajištění dobrých pracovních podmínek. V souladu s politickým cílem nikoho neopomenout je pro společenskou přijatelnost přechodu na čistou energii zásadní rovněž zajistit, aby přinesl občanům EU dobré pracovní příležitosti.

8) Zaměřit se na dopad nedostatku vody na energetické systémy

Je třeba věnovat větší pozornost vazbám mezi energetickým systémem a dostupností sladké vody. Je tomu tak proto, že **voda má pro energetický systém EU zásadní význam** a extrémní povětrnostní jevy jsou stále častější a intenzivnější. Voda se v EU používá u téměř všech druhů výroby energie a její nedostatek již ovlivnil výrobu energie v EU, například ve vodních a konvenčních tepelných elektrárnách, při chlazení jaderných reaktorů nebo při přepravě paliv po vodních cestách. Konference OSN o vodě 2023 zdůraznila, že důležitý je integrovaný přístup ke krizím v oblasti vody, energie, potravin a ekosystémů¹¹².

¹⁰⁹ [Balíček návrhů „Čistá energie pro všechny Evropany“](#).

¹¹⁰ [Pakt pro dovednosti: Zahájení rozsáhlého partnerství v oblasti dovedností pro energii z obnovitelných zdrojů](#).

¹¹¹ Viz dokument SWD(2023) 68 final týkající se odhadu investičních potřeb v oblasti dovedností pro akt o průmyslu pro nulové čisté emise.

¹¹² [Konference OSN o vodě 2023: Shrnutí jednání provedené předsedou valného shromáždění](#).

9) Stanovit pevný časový rámec pro postupné ukončení dotací na fosilní paliva

Během energetické krize dotace na fosilní paliva vzrostly, přestože dlouhodobý trend byl sestupný. Vzhledem k tomu, že více než 50 % (64 miliard EUR) dotací na fosilní paliva ještě nemá stanovené datum ukončení, bude důležité stanovit časový rámec pro postupné ukončení dotací na fosilní paliva v souladu s cíli dekarbonizace stanovenými v Zelené dohodě pro Evropu a v plánu REPowerEU.

Závěr

EU působí ve **stále složitějším mezinárodním prostředí**¹¹³, v němž různí mezinárodní aktéři přejímají nové a často více konfrontační role. Svět se přizpůsobuje omezování toků mezi Ruskem a Evropou, v důsledku čehož procházejí **mezinárodní energetické trhy** hlubokou změnou orientace a jsou nadále zranitelné. Jedním z příkladů je i **celosvětový závod v oblasti čistých technologií**. Tyto nové geopolitické faktory mezinárodní konkurenceschopnosti je třeba zohlednit při vytváření budoucí energetické politiky, která vytvoří základ pro hospodářskou prosperitu a bezpečnost. EU bude i nadále prosazovat **otevřený a spravedlivý obchod**, a to navzdory praktikám některých zemí mimo EU. Zahájení antisubvenčního šetření týkajícího se elektromobilů pocházejících z Číny je příkladem toho, jakým způsobem může EU přijmout opatření ke spravedlivé ochraně svého hospodářství před riziky narušení trhu.

Zároveň je ve strategickém zájmu EU posílit mezinárodní partnerství, včetně partnerství s kandidátskými zeměmi, neboť to povede ke zvýšení bezpečnosti a vlivu EU. I nadále bude mít zásadní význam v mezinárodní spolupráci přístup EU založený na „partnerství rovnocenných stran“, neboť nejvýhodnější partnerství hledá stále více zemí.

Klíčovou roli bude hrát solidarita mezi členskými státy a spojenectví s podobně smýšlejícími zeměmi, jako jsou členové G7. EU a její členské státy musí jednat jednotně a koordinovaně, a to jak na domácím, tak na mezinárodním poli, aby se zvýšil jejich vliv. Předsedkyně Komise to vyjádřila takto: „Budeme-li vnitřně sjednoceni, nikdo zvenčí nás nerozdělí“¹¹⁴.

Do dnešního dne EU dosáhla pokroku v oblasti energetické nezávislosti, bezpečnosti a ochrany a je připravena na spravedlivý a cenově dostupný globální přechod na čistou energii. Inflační trendy a důsledky klimatické krize současně činí budoucí kontext ještě složitějším. Důležitým mezníkem pro splnění stanovených úkolů a reakci na změnu okolností od přijetí prvních plánů v roce 2019 budou konečné aktualizované verze vnitrostátních plánů členských států v oblasti energetiky a klimatu, očekávané v roce 2024. Nyní musí EU pokračovat v započatém procesu, předvídat a řešit budoucí výzvy a urychlit provádění široké škály politických iniciativ zahájených v rámci Zelené dohody pro Evropu. Politiky a investice již musí zohledňovat perspektivu po roce 2030.

¹¹³ Viz Zpráva o strategickém výhledu do roku 2023, COM(2023) 376 final.

¹¹⁴ [Projev předsedkyně Komise von der Leyenové o stavu Unie v roce 2023](#).